ԵՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ—ԹԻՒ 847 Կ. ՊՈԼԻՍ, ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, 1899 ՅՈՒԼԻՍ 27—8 2 ՐԱՄԻԱԼ ԱԽ" 1317 27 ԹԷՄՄՈՒԶ 1315 Գ. ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 847

20 ՓԱՐԱՅ

Բիւզանդիոն

20 ՓԱՐԱՅ

ՏԻՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԷՃԵԱՆ

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire
Directeur - Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, No. 23 _ 25.
CONSTANTINOPLE

"بوزانتيون"
امتيجه يومى سياسى غزته صاحبى وه بر مسئولى
بوزانت كچيان
مطبعه دائره خانى باب عالى جاده سنده ۲۳-۲۵ نومرو لى دائره سنده

ԱԶԳԱՑԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԱՊՐՈՒՍՏԻ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Ներսէ՛ս Քասունեաններ բերթերը.— Զմրան վրէ՛ն նայ մրթնէ՛ք, և կանաչ քանջարէղէ՛ք.— Պանձոս սաթելէ՛քներս առաջորդը.— Նոր և շահաբեր ֆորթ մը կ. Պոլսոյ վրէ՛.—Աչքէ՛ս քոսիկնը, Իլդըրէ՛ չափէ՛ն և Նոր Զիլանպազէ՛ խնդրը.— Պրոսայէ՛ թեղէ՛ն եա՛ ֆրակէ՛ք.— Ապաքէ՛ն ֆորթաբանները կ. Պոլսոյ վրէ՛.— Ապրուստը՝ Դիւանէ՛ն վրէ՛.

Տարւոյս բերքերուն վրայ խօսելով, անցեալ տուբր Ամրագրականով խոստացանք քննել թէ մեր ներքին կամ ներքնացամաքային գաւառներ ի՛նչպէս կրնան օգտուիլ միրգերու առատութենէն, որ Փոքր Ասիոյ մեծագոյն մասին պարգեւուած նախախնամական չնորհ մ՚է, յորմէ դժբախտաբար անժան են երբեմն գաւառին նման թէ՛ վայրի և թէ՛ պտղատու ծառերէ զուրկ քանի մը ահմանափակ վայրեր միայն։

Այս ներքին գաւառները կրնանք երկու մասի բաժնել,—անո՛նք որ սահմանուած են ուշ կամ կանուխ երկաթուղի ունենալու, և անոնք որոց համար երկաթուղի չնախելու յոյս չենք տեսներ առ այժմ։ Արեւելեան գաւառները, Տրապիզոն, Երզնկա, Կարին, Վան, Մուշ և Պիթլիս, կ՚երեւի թէ այս վերջին կարգի մէջ են, որովհետեւ դէպ արեւելք չափէն աւելի հեռի ինկած ըլլալ կ՚ուզին, այնպէս որ ներկայ ծրագրերէն ո՛չ մէկին այն կողմերուն կ՚վերաբերի, — թո՛ղ թէ ռուսական մրցակից երկաթուղեաց վարչութեան կողմէ ընդդիմութեան խօսքերն ալ արդէն աբձանագրեցին լրագրերը։

Իսկ այն գաւառները որք երկաթուղիի այլ և այլ ծրագիրներու մէջ ուղղակի կամ անուղղակի յիշուած են արդէն, ինչպէս Ճանիկ, Սերասթիա, Եւդոկիա, Ամասիա, Մալաթիա, Խարբերդ, Տիարպէքիր, եթէ աւելի ազնիւ տեսակ բերքեր յառաջ բերելու հետաւոտ ըլլան, իրենց հնարաւորութեան համաձայն՝ յոյս կրնան ունենալ բերք ղրկելու կ. Պոլիս և ուրիշ մեծ կեդրոններ։ Հոգ չէ՛ որ թարմ միրգ չըլլայ։ Չիմա մեծ գործ կայ թէ՛ չոր միրգի և թէ արուեստական մի՛ջոցներով թարմ պահուած մրգեղէնի ու բանջարեղէնի։ Ղ. Բոլատ էֆ. պիտի սովրեցնէ ձեզ ամէնէն գործնական միջոցները՝ միրգերը չորցնելու ա՛նպիսի մեթոտներով որ պտուղին ո՛չ համը կորսուի, ո՛չ ալ ժամանակ մը եռքը փտտելու վտանգն յառաջ գայ։ Անտօլցիք այս մասին քիչ չաս գործնական գաղափար ունին արդէն. բայց տակաւին բնաւ փորձած չեն մրգեղէններն և բանջարեղէնները խաչելով եւ օդն առնուած կամ ապահեմուած անօթներու մէջ պահելով՝ հեռաւոր տեղեր ղրկելու մեծ և չահաբեր գործը։

*** Երբ, երկաթուղիներուն միացման չնորհիւ, կ. Պոլիս տովրականէն աւելի քանակութիւնով թարմ պտուղներ ունենայ, և միւս կողմէ՝ եւրոպա ղրկելու դիւրութիւն. յառաջ եկաւ, Պոլսոյ մէջ մանաւանդ Ցոյներ և քրիստոնեայ Ալպանացիները նոր գործ մը բացին, զոր ջերմապէս կը յանձնարարենք մեր Փոքր Ասիոյ եղբայրներուն և քոյրերուն։ Ամէնէն յարգի բանջարեղէնները, ինչպէս պաձա, լոլիկ կամ տոմադէս, պատնիճան, կանաչ լոբեա, խաչելով և եռացեալ ջուրի մէջ թողուած չիչերու մէջ լեցնելով, Վիեննայի, Բէլճիայի և ուրիշ եւրոպական քաղաքներու ճաշարանապետներուն և ուտելեաց մեծ վաճառականներուն կ՚ծախեն քանի մը պատիկ գնով։ Անցեալ օր յոյն ճաշարանապետ մը ուտանք ո՛ր՝ իր սովորական գործէն զատ՝ զբաղած էր 8,000 չիչ պաձա պատրաստելու Վիեննայի մեծ պանդոկի մը համար։ Իւրաքանչիւր չիչ իբր 240 հատ պաձա կ՚առնէր, և այս տարի այն չիչերուն գինն էր 5—6 ղրչ., մինչ մարդը նոյն պաձաներուն 100ը 25—30 փարայի կ՚առնէր, և սա լաւագոյն տեսակն էր «չայիր պաձասի» կոչուածին։ Պաձայէն առաջ ծիրան պատրաստած էր, և պաձայէն ետքն ալ լոլիկ պիտի պատրաստէ՝ իրարմէ քիչ չատ տարբեր մէթոտներով։ Օրինակի համար, լոլիկը չի խաչեր, այլ չիչին մէջ կ՚դնէ և վրան լոլիկի քամուկը կ՚լեցնէ զոր խաչած է, և այն կարմիր հեղուկ բանջարեղէնն իր հիւթին մէջ ամիսներով պահուած կ՚ունայ, և ձմրան սեղաններուն համար ամրան թարմ կերակուր հրամցնելու դիւրութիւն կուտայ։ Պաձային մէկ մասն ալ տոմատէսի ջուրով կ՚պատրաստէ, այնպէս որ չիչը բանալով եփած միսին վրայ թափելուն և անգամ մը եփ բերելուն պէս, ամառնային հաճելի թարմ կերակուր մը յօրինուած կ՚ըլլայ վայրկեանէս [ա լա ինքը]։ Պատնիճան ալ պիտի ղրկէ եղերը, որովհետեւ Վիեննացիք թէեւ ունին մօտ պատնիճան մը, բայց չատ հեռի՝ Պոլսականին հասն ունենալէ, լեզի է։ Հոն ճաշակի տէր խոհարարք հիմա պոլսական բերքը կ՚փնտռեն, և այնչափ աւելի կուտան որքան երկար ատեն դիմանալու կերպով պատրաստուած ըլլայ, այսինքն՝ արհեստական պայմաններուն ամէնէն աւելի համաձայն կերպով։ Այս ծրագիրն և անոր նմանները, տեսլով որ մեր այս տեղային բերքերուն լաւ խնդրանք կայ Եւրոպայի մէջ, բաւական է որ տեսակը լաւագոյն ըլլայ, իրենք ալ նմանապէս կանխաւ ապպրանք կուտան պարտիզպաններուն՝ ապառնքին տղէկն իրենց բերելու, և պարտիզպաններն ալ կ՚զանգաղելուին՝ ամէն բերք՝ ինչ որ ըլլայ՝ կարելի եղածին չափ ազնիւ տեսակէ յառաջ բերելու։ Այս մասին ամենքն ալ ընդարձակ ապարէզ ունին իրենց առջեւ. զի կրնանք ըսել թէ երկրագործական արուեստը դեռ գիտապէս մուտ գտած չէ մեր պարտիզպաններուն և այգեգործներուն ամենօրեայ գործառնութեան մէջ։ Ինչ որ գիտեն՝ իրենց Բաւմկրեցի, Ցուհաննացի կամ Կղզեցի պապերէն սովրածնին է։ Բայց այս եւրոպական խնդրանքներ գործնական գրգիռ մը պիտի ըլլան՝ արուեստական միջոցներով տեսակները ազնուացման հետամուտ ըլլալու։

*** Ահա՛ այս կարգի գործերու մէջ չահ մեծ ապագայ մը կայ Փոքր Ասիոյ ներսի գաւառներուն համար ալ, և մեծ դժուարութիւնը, զոր ժամանակը պիտի բառնայ հեռացնէ, փոխադրութեան խնդիրը պէտք է ըլլայ։ Բայց մեր պարտքն է պատրաստ ըլլալ՝ ժամանակին բերելիք պատեհութիւններէն օգուտ քաղելու, մանաւանդ այսքան կարեւոր ձեռնարկներու մէջ։ Տեսէ՛ք Անգլիացիք ցոյսօր գրեթէ առանց պտուղի և առանց բանջարեղէնի դ՚ապրին։ Ֆրանսայէն և Սպանիայէն բերուած խաղողներն եւ այլ թարմ պտուղներն Անգլիոյ մէջ հարուստին պերճանքն են լոկ։ Աղքատին համար չեն։ Աղքատը տարեկան մէկ քանի անգամ իր բուռիկին համար հազիւ կրնայ քիչ մը չամիչ գնել։ Նոր Զելանտայի մէջ [Աւստրալիոյ դիմացը] խնձորի ծառ անտառներ յառաջ բերին Անգլիացիք, 40 օրուան ճամբէ իրենց երկիրը խընձոր բերելու և ազքատին վայելել տալու համար, բայց դարձեալ սուղ կուգայ։ Մի՛ զարմանաք ուրեմն որ անգլիացի հասարակ ժողովուրդն այնքան [անուշեղէն անգամ] բադադէ՛ս կ՚չինէ։ Բայց օր պիտի գայ ուր այսպէս պիտի չըլլայ։ Անգլիացի ազքատն ալ հիմակուընէ աւելի պիտի չահի, և վայելել պիտի ուզէ այն պտուղներն ու բանջարեղէնները զորս արեւելեան ժողովուրդներն ա՛նքան առատ ունին և չեն գիտեր ինչ ընեն։ Պէտք է կարող ըլլանք մեր երկիրն բնական է՛ն ընտիր բերքերն այնպիսի բարեկեցիկ և զարգացած չամախորդներու հասնեցնելու և ծախելու։ Մենք մեր պտուղներն աւելի առատ և աւելի ածան կրնանք արտադրել։ Գաղիա ո՛չ միայն իր խաղողներէն, այլ եւ իր խնձորներէն անգամ գինի կ՚հանէ, ուստի թաց պտուղ արտածելու, կամ արուեստական կերպով պահուած ծախելու այնքան հոգ չի տանիր։ Թուրքիա Նոր Զելանտայէ երկու—երեք անգամ աւելի մօտ չէ՞ Անգլիոյ, ինչո՞ւ Թուրքիոյ խնձորները չծախուին Անգլիոյ մէջ, ինչպէս կ՚ծախուին Թուրքիոյ նարինջները, Թուզերն եւ չամիչները։ Այս երեք պտուղներ կ՚բաւեն Միջերկրականի ծովեզերքին վրայ, կամ այն ծովեզերքին չատ մօտիկ տեղացնք, և քանի՛ ճամբով չանգոյն ծովեզերքն ալ չեն գիտեր։ Կ. Պոլսոյ եւ չրջականերու պարտէզներուն մէջ ո՛չ մէկ խնձորի ծառ երկու—երեք տարի կերպով չապացուցի՛ միտքս, խօսքերս այնքան որոշ կերպով չեզրակացուցի՛... մինակ քաղաքացի վարդ և վայրի՛ վարդ կան. ես կ՚պնդեմ որ ջուրի կամ գրաժամանցօրէն չուրերո՛ւ վարդեր ալ կան.—նետեցի նաւակս ջուրերուն վրայ և նաւակին յատակը հոդով ծածկեցի... Վտիտրի կապոյտ երկինքին տակ եռեկն ու Պոնտոսի կապոյտ ջուրերուն վրայէն Թռչուններ եկան անցան։... Թռչուններն իրենց կատուներուն մէջ բանած էին խոտ չիւղեր և ծաղկի թերթեր, ատոնցմէ ոմանք վար՝ նաւակիս մէջ թափեցան ու պատրաստ հողին վրայ ձկեցան ու չարժուն կղզեակին վարդը, չուրերու վարդը բուսաւ. ու ատիկա, կ՚պնդեմ, սիրելի օրիորդ, վարդերուս է՛ն գեղեցիկին է, է՛ն բանաստեղծականը թըռչուններու ձեռքով տնկուած ու բաց օդին տնած... այդ վարդը կ՚սպացուցանեմ որ ջերմանոցի մը մէջ բուսած չէ, որովհետեւ ջերմանոցին վարդը... խրթագրատան մը... այն աչխատակցին կ՚նմանի որ կարգաւ նախ դռնապան, ապա մեքենավար ու... հուսկ ուրեմն գրագիր կ՚դառնայ... ։ Միթէ չիտո՞ն, օրինակի համար ... տէրտէրներ որ... կարգալ չգիտնալուն համար երկար տարիներ... ժամկոչութիւն ընելով չարականները գոց սովթած, եռքը... բանկալապետին խաթերն համար տէրտէր դարձած են, և ապա... պէրպեր. ինչ որ ալ ըլլայ ես՝ չվարդ կ՚սիրեմ ո՛չ ծաղիկ. Թռչունի կատաղի սիրահար մ՚եմ։ Սակայն հիմա կ՚ուզեմ ուրիշ նիթի վրայ խօսիլ հետդ, դուք կիներդ համոզելու բաներ չէք. անգամ մը որ «I won't» [չեմ ուզեր] ըսիք, ալ բացատրութիւն ո՛չ տալ կ՚սիրեք ոչ ընդունիլ, «I won't» [չեմ ուզեր] — «why» [ինչո՞ւ],— «Because I won't», [որովհետեւ չեմ ուզեր] ահա ձեր ամբողջ տրամաբանութիւնն ու արարքը. որքան ուրախ եմ որ վարդ մը չեմ ես, ոչ ալ ծաղիկ մը, որով ազատ եմ ձեզմէ, կիներէդ գործածուելու կնահաճութենէն. մինչդեռ Թռչուն մը օդին մէջ կ՚թռի ու վերէն վար կը թափթփէ չիւղեր, ճիւղեր և... ձեր գլխարկներուն վրայ։

Ձեմ գիտեր Ս. Գիրք կարդացա՞ծ էք, և եթէ այո՛, ո՞ր մասերն աւելի սիրած. ես պաշտող մ՚ըլլալէ աւելի, սիրահար մ՚եմ Ովվհաննէսի, անոր համար որ... բանաստեղծօրէն կ՚գրէ ու կ՚հիանկարէ Քիստոսի կեանքը... Յորինի յաչխատակութեամբ ու յուզմամբ, գոց սովթելու չատ չամախ կալզացած եմ ժանաւանդ Ժ. ժե. ԺԶ. և Ն. Գլուխներն ուր Ովվհաննէս ինքզինքէն ա՛լ ելած է, և, փրփրայոզ, հրացայտ ու սիրավառ՝ կարծես թէ՝ Քիստոսի անգամ բան պիտի սովրեցնէ, ազօթե՛լ, սիրե՛լ ու լալ, և ահա... երկնաւոր վարդապետին ճակատագիրն աւելի ուժգին, տաժանագին ու կաթոգին կը մահարձանանայ ընթերցողին մտքին մէջ, ու կ՚նախանձիս անոր մահուան։... Ես Մաթէի Քիստոսը կ՚պաշտեմ, Մարկոսինին կ՚հաւատամ, Ղուկասինէն կը պատասխա՛, իսկ Ովվհաննէսինը կը սիրեմ ... որովհետեւ ... բանաստեղծութիւնը սիրոյ երգնէ, և Քիստոս ալ մարդկութեան գոգ թէ կ՚սիրահարի, կուլայ ու կ՚ազօթէ, բանաստեղծ Ովվհաննէսի բերանով։

—... կ՚ուռնաք, Պարոն, որ բանաստեղծութիւնը մարդուս հաց չէ տար... երէկ երբ ազազակդ մինչեւ ... առաստաղը կ՚բարձրանար, թթիշկիդ առաջին հարցումն եղաւ, Թէ... գործերդ ինտո՛ր կ՚երթան... այսօր ալ պարտացոյցդ առացար... տեսնենք բանաստեղծութիւնը պիտի վճարէ՞ պարտքդ։

—... Դուք ալ կ՚ուռնաք որ, միայն հացով չապրիր մարդ..., լաւ կ՚ընէնք, ասկէց տասն տարի առաջ երբ դեռ գաւառ էի, Գ... 22 տարու էր այն ատեն ու ինքզինքը ճանչցուցած էր իբր բանաստեղծ, գրագէտ, իբր ուսուցիչ, իբր մէկ հատիկ. ու աւելին կայ, ինք կ՚հաւատար ու կը... տանտար ալ թէ, ո՛ր վարժարանի մէջ որ ուսուցիչ կարգուի, հոն ո՛չ միայն առաջնութիւն կ՚ունենայ, այլ եւ... կ՚բարեկարգէ վերէն վար ու աջէն ձախ, մանաւանդ Ագգ. վարժարանները, որ մինչեւ հիմակ ալ անբարեկարգ կ՚ընան դեռ. պիտի առարկէք, օրիորդ, թէ Ուսումնական ահագին Խորհուրդ մը չի յայտնի այդ խաչոր ջուգիրը, ներսուզութիւն՝ ծրագիր պիտի ըսէք, գործադրելու, ա՛ն ինչպէս պիտի կրնար.— իրաւունք ունիք, բայց... ժողովուրդը կայ, կ՚մոռնա՞ք դուք ժողովուրդը, անիկա խոտիւ ուժ մը կամ քանակութիւն մը չէ... Հայրը. Գ... ի հայրը, կ՚հասկնանք անշուշտ, չնչաչէ էր, Ղնդ դերձակներն անկէ առուտուր կ՚ընէին, մանաւանդ չոխաճը Հանդիպային բանաստեղծը պզինը պեպենյա մարմաջէն բռնուած. ազատնք բերատարց տղան մտիկ կ՚ընէին չոխաճին, որ իր մէկ հատիկ, գրասէրներու բառով, եզական—եզնական չհասկնաք—տղուն չհասկացութիւնները կ՚պատմէր..., «մազաչ»ին մէջ, սեղանին վրայ, սեղանին տակը, կերպասներու պրակներուն վրայ, կուշտր, տակը, տոմարէ ու հաչուական գիրքերէն աւելի կ՚տեսնէին ինչե՛ր, ինչե՛ր, օ՛հ, dear me!, ան ինչե՛ր, թերթեր, գիրքեր, հանդէսնի՛ր. Գ... միտքը գրած էր որ, և ասիկա գիւտ մ՚էր, ո՛ր թերթի մէջ ալ տեսնէ ծանուցում մը նոր հրատարակութեանց, բերել տայ, Պոլսէն, Իզմիրէն, Վենետիկէն, Վիեննայէն ու Ամերիկայէն. միտք թեթեւ տակը կը պատցնէր մանաւանդ տուղ կամ մեծագիր հանդիսներ զոր ուրիշները չէին կարող ստանալ. աւելին կայ. անոնցմէն տակէն զատ, քովի գըրպաններու, վերարկուին մէջի գրպանները, վերարկուին մէջի գրպանը, ձեռքերը թերթարաններ էին, մէկ խօսքով Գ... չրջուն ժանեակագործ մ՚էր... անչուշտ կ՚հասկնաք միտքս. կարծես ամերիկեան նորաձեւութեանց ատաղձարանին մէջ չինուած մարդաձեւ գրագարան մը ըլլար, որ է՛ն մեծ հեղինակները կ՚պարունակէ. իսկ... տախտակէ գլուխն ոչ՞նչ...

—... Պարոն, չեղեցաք ձեր բուն նիթին, բայց ինչ հոգ, այնքան զուարճալի կ՚պատմէք կ՚նկարագնօսէք որ պիտի խնդրեմ չարունակէք. [*]

Մէթօփն (Անգլիա). ՍՄԲԱՏ

ՆՈՎԷ ԲՈՒՆՈՒԵԼՈՒ ԴԷՄ ԴԵՂԵՐ

Շատեր կ՚ուզեն ծովով ճամբորդել. բայց ալեկոծութիւնը, ծովէ բռնուելու վտանգը մաքերնին բերելով կը վախնան։ Եթէ ըսենք թէ այս տարին դէմ դեղ մը կայ կ՚սխալինք, բայց եկու տես որ Գօմշ. 28 դեղ կը ցուցնէ, որոց ամէնէ վերջինն ամէնէն ճիշտն է։

1. Ճամբորդելէ յառաջ մաքրոգական դեղ առնուլ։
2. Նաւը չմտած լաւ մը ճաչել։
3. Նաւուն կամրջակին վրայ չրջիլ։
4. Ծուխին մէջ մնալ։
5. Պակաս մնալ՝ ստամոքսը պատեսկին կոթնած։
6. Իմ խելք։
7. Մելիսայի ջուր խմել։
8. Անթերիին առնել։
9. Ամէն առտու գաւաթ մը ծովի ջուր խմել։
10. Աղէկ ուտել։
11. Քիչ ուտել։
12. Բրդեայ լայն գօտի մը կրել։
13. Աչքերը հեռու ծովուն վրայ սեւեռած մնալ։
14. Ծովուն չնայիլ։
15. Ստամոքսին վրայ աղով լեցուած պարկիկ մը կրել։
16. Ամէն առաւօտ պտի գաւաթ մը քօնեաք խմել։
17. Քէյֆ խմել։
18. Նաւուն ծպին անդին ճաճանչուն հետեւիլ թէ քալած և թէ նըստած միջոցին։
19. Կարելի եղածին չափ չոգենաւուն մէջտեղը կենալ և ոչ թէ առջեւի կամ ետեւի կողմը։
20. Բերնին մէջ մերթ պզտիկ քար մը կամ լաւ եւս կեռասի կուտ մը պահել։
21. Զուարթ ըլլալ, մելամաղձոտութիւնը վանել։
22. Կարդալէ, գրելէ, լուրջ ըզբաղմունքներէ խոյս տալ
23. Լուրջ գիրքեր կարդալ։
24. Մրմել։
25. Քոլըֆոնով ստամոքսը չփել։
26. Լիմոնի ջուր խմել։
27. Ճամբորդութեան միջեւ վերջը ձեռքը լիմոն մը բռնել։
28. Ծովէ չ՚բռնուելու համար այս զգուշական միջոցներէն և ո՛չ մին գործադրել։

Ինչպէս որ ըսինք, այս կարգերէն ամէնէն ճիշտն այս վերջինն է, ինչպէս որ կ՚վկայեն նաև բոլոր նաւաբարներ։ Գ. Մ.

ՍԿԻՒՏԱՐԻ ԿՆՁՆԻՆ [**]

Բարիզի 1900ի Արուեստահանդէսն Հայ տաղանդին համար մասնաւորապէս պատեհարեր հանգամանք մը պիտի ունենայ, եթէ հայ եւ իտասարդ արուեստագէտ մը ծրագիրն իրագործելու բախտն ունենայ։ Այս արուեստագէտն է ծանօթ Գեղագրութեան վարպետ Խաչիկ էֆ. Թահտաճեանի որդին Պ. Արամ Թահտաճեան, Բարիզի Գեղարուեստից վարժարանի ճարտարապետական ճիւղին առաջին ու միակ հայ աշակերտը, որ վից տարիներէ ի վեր, իրեւ ուսանող, փայլուն յաջողութիւններ ստացած, ընդհանուր մրցանց մէջ չարունակ

[*].—Մնացեալը վաղուան Թուով։

[**]. — Բարիզեան Հանդէսէ մը թարգմանուած։

ԳՐԱԿԱՆ ԺԱՄԱՆԱՑ

ՀԻԻԱՆԴԱՊԱՀԻՍ ՀԵՏ ԽՕՍՈՒԼՈՒԹԻՒՆ

—... Հիմա գլէ՛։

—Կ՚յուսամ որ զառանցանքներ չպիտի ըլլան ըսելիքներդ։

—Վա՛յ չարաճճի, ինչո՞ւ զառանցանք, հիմակ ո՛չ գիչեր է ո՛չ ալ հիւանդութիւնս երեկուան չափ ծանր.

—... Բայց ներեցէք, դուք ձեր արձրուն տանն ալ, երբ որ մանաւանդ հիւանդ չէք, կ՚զառանցէք...

—Դիտեմ, անցեալ օրուան գիտողութիւններուս կ՚ակնարկէք. բայց մի՛թէ ձեզ գոհացնելու չափ գեղեցիկ կերպով չապացուցի՞ միտքս, խօսքերս այնքան որոշ կերպով չեզրակացուցի՞... մինակ քաղաքացի վարդ և վայրի՞ վարդ կան. ես կ՚պնդեմ որ ջուրի կամ գրաժամանցօրէն ջուրերո՞ւ վարդեր ալ կան.—նետեցի նաւակս ջուրերուն վրայ և նաւակին յատակը հոդով ծածկեցի... Վտիտրի կապոյտ երկինքին երեսէն ու Պոնտոսի կապոյտ ջուրերուն վրայէն Թռչուններ եկան անցան։... Թռչուններն իրենց կատուներուն մէջ բանած էին խոտ չիւղեր և ծաղկի թերթեր, ատոնցմէ ոմանք վար՝ նաւակիս մէջ թափեցան ու պատրաստ հողին վրայ ձկեցան ու չարժուն կղզեակին վարդը, ջուրերու վարդը բուսաւ. ու ատիկա, կ՚պնդեմ, սիրելի օրիորդ, վարդերուս է՛ն գեղեցիկին է, է՛ն բանաստեղծականը Թռչուններու ձեռքով տնկուած ու բաց օդին տնած... այդ վարդը կ՚սպացուցանեմ որ ջերմանոցի մը մէջ բուսած չէ, որովհետեւ ջերմանոցին վարդը... խրթագրատան մը... այն աչխատակցին կ՚նմանի որ կարգաւ նախ դռնապան, ապա մեքենավար ու... հուսկ ուրեմն գրագիր կ՚դառնայ... ։ Միթէ չիտո՞ն, օրինակի համար ... տէրտէրներ որ... կարգալ չգիտնալուն համար երկար տարիներ... ժամկոչութիւն ընելով չարականները գոց սովթած, եռքը... բանկալապետին խաթերն համար տէրտէր դարձած են, և ապա... պէրպեր. ինչ որ ալ ըլլայ ես՝ չվարդ կ՚սիրեմ ո՛չ ծաղիկ. Թռչունի կատաղի սիրահար մ՚եմ։ Սակայն հիմա կ՚ուզեմ ուրիշ նիթի վրայ խօսիլ հետդ, դուք կիներդ համոզելու բաներ չէք. անգամ մը որ «I won't» [չեմ ուզեր] ըսիք, ալ բացատրութիւն ո՛չ տալ կ՚սիրեք ոչ ընդունիլ, «I won't» [չեմ ուզեր] — «why» [ինչո՞ւ],— «Because I won't», [որովհետեւ չեմ ուզեր] ահա ձեր ամբողջ տրամաբանութիւնն ու արարքը. որքան ուրախ եմ որ վարդ մը չեմ ես, ոչ ալ ծաղիկ մը, որով ազատ եմ ձեզմէ, կիներէդ գործածուելու կնահաճութենէն. մինչդեռ Թռչուն մը օդին մէջ կ՚թռի ու վերէն վար կը թափթփէ չիւղեր, ճիւղեր և... ձեր գլխարկներուն վրայ։

Ձեմ գիտեր Ս. Գիրք կարդացա՞ծ էք, և եթէ այո՛, ո՞ր մասերն աւելի սիրած. ես պաշտող մ՚ըլլալէ աւելի, սիրահար մ՚եմ Ովվհաննէսի, անոր համար որ... բանաստեղծօրէն կ՚գրէ ու կ՚հիանկարէ Քիստոսի կեանքը... Յորինի յաչխատակութեամբ ու յուզմամբ, գոց սովթելու չատ չամախ կալզացած եմ ժանաւանդ Ժ. ժե. ԺԶ. և Ն. Գլուխներն ուր Ովվհաննէս ինքզինքէն ա՛լ ելած է, և, փրփրայոզ, հրացայտ ու սիրավառ՝ կարծես թէ՝ Քիստոսի անգամ բան պիտի սովրեցնէ, ազօթե՛լ, սիրե՛լ ու լալ, և ահա... երկնաւոր վարդապետին ճակատագիրն աւելի ուժգին, տաժանագին ու կաթոգին կը մահարձանանայ ընթերցողին մտքին մէջ, ու կ՚նախանձիս անոր մահուան։... Ես Մաթէի Քիստոսը կ՚պաշտեմ, Մարկոսինին կ՚հաւատամ, Ղուկասինէն կը պատասխա՛, իսկ Ովվհաննէսինը կը սիրեմ ... որովհետեւ ... բանաստեղծութիւնը սիրոյ երգնէ, և Քիստոս ալ մարդկութեան գոգ թէ կ՚սիրահարի, կուլայ ու կ՚ազօթէ, բանաստեղծ Ովվհաննէսի բերանով։

—... կ՚ուռնաք, Պարոն, որ բանաստեղծութիւնը մարդուս հաց չէ տար... երէկ երբ ազազակդ մինչեւ ... առաստաղը կ՚բարձրանար, թթիշկիդ առաջին հարցումն եղաւ, Թէ... գործերդ ինտո՛ր կ՚երթան... այսօր ալ պարտացոյցդ առացար... տեսնենք բանաստեղծութիւնը պիտի վճարէ՞ պարտքդ։

—... Դուք ալ կ՚ուռնաք որ, միայն հացով չապրիր մարդ..., լաւ կ՚ընէնք, ասկէց տասն տարի առաջ երբ դեռ գաւառ էի, Գ... 22 տարու էր այն ատեն ու ինքզինքը ճանչցուցած էր իբր բանաստեղծ, գրագէտ, իբր ուսուցիչ, իբր մէկ հատիկ. ու աւելին կայ, ինք կ՚հաւատար ու կը... տանտար ալ թէ, ո՛ր վարժարանի մէջ որ ուսուցիչ կարգուի, հոն ո՛չ միայն առաջնութիւն կ՚ունենայ, այլ եւ... կ՚բարեկարգէ վերէն վար ու աջէն ձախ, մանաւանդ Ագգ. վարժարանները, որ մինչեւ հիմակ ալ անբարեկարգ կ՚ընան դեռ. պիտի առարկէք, օրիորդ, թէ Ուսումնական ահագին Խորհուրդ մը չի յայտնի այդ խաչոր ջուգիրը, ներսուզութիւն՝ ծրագիր պիտի ըսէք, գործադրելու, ա՛ն ինչպէս պիտի կրնար.— իրաւունք ունիք, բայց... ժողովուրդը կայ, կ՚մոռնա՞ք դուք ժողովուրդը, անիկա խոտիւ ուժ մը կամ քանակութիւն մը չէ... Հայրը. Գ... ի հայրը, կ՚հասկնանք անշուշտ, չոխաճ էր, Ղնդ դերձակներն անկէ առուտուր կ՚ընէին, մանաւանդ չոխաճը Հանդիպային բանաստեղծը պզինը պեպենյա մարմաջէն բռնուած. ազատնք բերատարց տղան մտիկ կ՚ընէին չոխաճին, որ իր մէկ հատիկ, գրասէրներու բառով, եզական—եզնական չհասկնաք—տղուն չհասկացութիւնները կ՚պատմէր..., «մազաչ»ին մէջ, սեղանին վրայ, սեղանին տակը, կերպասներու պրակներուն վրայ, կուշտր, տակը, տոմարէ ու հաչուական գիրքերէն աւելի կ՚տեսնէին ինչե՛ր, ինչե՛ր, օ՛հ, dear me!, ան ինչե՛ր, թերթեր, գիրքեր, հանդէսնի՛ր. Գ... միտքը գրած էր որ, և ասիկա գիւտ մ՚էր, ո՛ր թերթի մէջ ալ տեսնէ ծանուցում մը նոր հրատարակութեանց, բերել տայ, Պոլսէն, Իզմիրէն, Վենետիկէն, Վիեննայէն ու Ամերիկայէն. միտք թեթեւ տակը կը պատցնէր մանաւանդ տուղ կամ մեծագիր հանդիսներ զոր ուրիշները չէին կարող ստանալ. աւելին կայ. անոնցմէն տակէն զատ, քովի գըրպաններու, վերարկուին մէջի գրպանները, վերարկուին մէջի գրպանը, ձեռքերը թերթարաններ էին, մէկ խօսքով Գ... չրջուն ժանեակագործ մ՚էր... անչուշտ կ՚հասկնաք միտքս. կարծես ամերիկեան նորաձեւութեանց ատաղձարանին մէջ չինուած մարդաձեւ գրագարան մը ըլլար, որ է՛ն մեծ հեղինակները կ՚պարունակէ. իսկ... տախտակէ գլուխն ոչ՞նչ...

—... Պարոն, չեղեցաք ձեր բուն նիթին, բայց ինչ հոգ, այնքան զուարճալի կ՚պատմէք կ՚նկարագնօսէք որ պիտի խնդրեմ չարունակէք. [*]

Մէթօփն (Անգլիա). ՍՄԲԱՏ

ՆՈՎԷ ԲՈՒՆՈՒԵԼՈՒ ԴԷՄ ԴԵՂԵՐ

Շատեր կ՚ուզեն ծովով ճամբորդել. բայց ալեկոծութիւնը, ծովէ բռնուելու վտանգը մաքերնին բերելով կը վախնան։ Եթէ ըսենք թէ այս տարին դէմ դեղ մը կայ կ՚սխալինք, բայց եկու տես որ Գօմշ. 28 դեղ կը ցուցնէ, որոց ամէնէ վերջինն ամէնէն ճիշտն է։

1. Ճամբորդելէ յառաջ մաքրոգական դեղ առնուլ։
2. Նաւը չմտած լաւ մը ճաչել։
3. Նաւուն կամրջակին վրայ չրջիլ։
4. Ծուխին մէջ մնալ։
5. Պակաս մնալ՝ ստամոքսը պատեսկին կոթնած։
6. Իմ խելք։
7. Մելիսայի ջուր խմել։
8. Անթերիին առնել։
9. Ամէն առտու գաւաթ մը ծովի ջուր խմել։
10. Աղէկ ուտել։
11. Քիչ ուտել։
12. Բրդեայ լայն գօտի մը կրել։
13. Աչքերը հեռու ծովուն վրայ սեւեռած մնալ։
14. Ծովուն չնայիլ։
15. Ստամոքսին վրայ աղով լեցուած պարկիկ մը կրել։
16. Ամէն առաւօտ պտի գաւաթ մը քօնեաք խմել։
17. Քէյֆ խմել։
18. Նաւուն ծպին անդին ճաճանչուն հետեւիլ թէ քալած և թէ նըստած միջոցին։
19. Կարելի եղածին չափ չոգենաւուն մէջտեղը կենալ և ոչ թէ առջեւի կամ ետեւի կողմը։
20. Բերնին մէջ մերթ պզտիկ քար մը կամ լաւ եւս կեռասի կուտ մը պահել։
21. Զուարթ ըլլալ, մելամաղձոտութիւնը վանել։
22. Կարդալէ, գրելէ, լուրջ ըզբաղմունքներէ խոյս տալ
23. Լուրջ գիրքեր կարդալ։
24. Մրմել։
25. Քոլըֆոնով ստամոքսը չփել։
26. Լիմոնի ջուր խմել։
27. Ճամբորդութեան միջեւ վերջը ձեռքը լիմոն մը բռնել։
28. Ծովէ չ՚բռնուելու համար այս զգուշական միջոցներէն և ո՛չ մին գործադրել։

Ինչպէս որ ըսինք, այս կարգերէն ամէնէն ճիշտն այս վերջինն է, ինչպէս որ կ՚վկայեն նաև բոլոր նաւաբարներ։ Գ. Մ.

ՍԿԻՒՏԱՐԻ ԿՆՁՆԻՆ [**]

Բարիզի 1900ի Արուեստահանդէսն Հայ տաղանդին համար մասնաւորապէս պատեհարեր հանգամանք մը պիտի ունենայ, եթէ հայ եւ իտասարդ արուեստագէտ մը ծրագիրն իրագործելու բախտն ունենայ։ Այս արուեստագէտն է ծանօթ Գեղագրութեան վարպետ Խաչիկ էֆ. Թահտաճեանի որդին Պ. Արամ Թահտաճեան, Բարիզի Գեղարուեստից վարժարանի ճարտարապետական ճիւղին առաջին ու միակ հայ աշակերտը, որ վից տարիներէ ի վեր, իրեւ ուսանող, փայլուն յաջողութիւններ ստացած, ընդհանուր մրցանց մէջ չարունակ

[*].—Մնացեալը վաղուան Թուով։

[**]. — Բարիզեան Հանդէսէ մը թարգմանուած։

գոգունդ իրեն պիտի քաշէ մեծ մայրաքաղաքին անհամար այցելուներն և հետեւաբար նիւթապէս ևս շատ շահաբեր պիտի կրնայ ըլլալ, մանաւանդ որ արուեստահանդիսին հետ անհետանալու սահմանուած ալ չէ, պիտի կրնայ միայն հաստատութիւն մ'ըլլալ, միշտ պահելով իր չահեկանութիւնը. «Բազմազուարճ վայր մը, երկնային դրախտ մը, Ոգիմպոսի մէկ յաւելուածը, լուսեղէն բազմերանգ կայաններուն նմանող բան մը պիտի ըլլայ, կ'ըսէ Ֆռանց Ժուռտէն, ուր յանկուցիչ հրապոյրք չպիտի պակսին, այլուր ոչինչ պիտի բաշխուի Աստուծոյ սիրուն համար»։

Հեղինակը, որ արդէն բաւական ժամանակէ ի վեր վարպետներու քով իր արուեստին գործնական փորձերն ըրած և անոնցմէ յոյժ պատուաբեր մասնաւոր վկայագրեր ունի իր ձեռքը, այս առթիւ բազմաթիւ արուեստագէտներէ ալ գրաւոր ու բերանացի շնորհաւորութիւններ ընդունած է։ Շատ յուսալի է որ ծրագրին գեղեցկութիւնը հրապուրէ Եւրոպացի դրամատէրեր անոր գործադրութիւնն ստանձնելու։ Մեք, ջերմագին ու խընդագին շնորհաւորելով երիտասարդ Հայ արուեստագէտը իր սոյն չքեղ գործին համար, չենք կրնար զսպել փափաք մը և կոչ մը, այն է թէ նոյն իսկ Հայ դրամատէրեր ընկերութիւն մը կազմէին, իրենք իսկ իրագործելու համար Հայ գեղարուեստական տաղանդին արդիւնք այս գեղեցիկ խորհուրդն և իբրեւ ամէն կերպով հայկական գործ մը ներկայացնելու գոյն տիեզերական Արուեստահանդիսին գալիք ամենազգի միլիոնաւոր ժողովրդեան։

ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ. — Դիւանագիտական շրջանակներու մէջ օրուան խնդիրն է Տէլքասէի ուղեւորութիւնն ի Ռուսիա։ Անգլիական օրաթերթերը մանաւանդ իրենց քաղաքական սիւնակներուն առաջին և գլխաւոր մասերը կ'նուիրեն իրենց Բարիզի, Վիեննայի, Պերլինի և Բեդերսպուրկի թղթակիցներուն, որք իրարու հետ կ'մրցին անակնկալ լուրեր հաղորդելու մէջ։ Այս ուղեւորութեան առթիւ հրապարակ նետուած է'ն յուզումնալից լուրը կուտայ Թայմզ մասնաւոր խմբագրականի մը մէջ, ա'յն է թէ Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարարին ի Բեդերսպուրկ այցելութեան նպատակն ո'չ այնքան Մուրաւիեվ կոմսին փոխադարձ այցելութիւնն է, այլ տարհամոզել Զարը մասնաւոր դիտաւորութենէ մը։ Ֆրանսական գործակալութիւնք փութացին կէս պաշտօնական հերքում մը տալ Թայմզի այդ լուրին, ինչպէս գրեցինք արդէն մեր երէկի թուով։

—Վիեննայէ հետեւեալը կ'հեռագրեն Սդանտարտի. —«Աւստրիոյ մայրաքաղաքին մէջ Տէլքասէի այցելութիւնը լոկ քաղաքավարական գործ մը չի նկատուիր։ Ընդհակառակն, համոզուած կայ թէ քաղաքագէտ կարեւոր նպատակ մ'ունի, մասնաւորապէս ամոքելու վերջին տհաճութիւնն որ ըզգալի եղաւ ի Բեդերսպուրկ Ֆրանսայի և Գերմանիոյ միջեւ մերձեցմէն, և այս ձգտումին վրայ բացատրութիւններ տալու։ Վիլհէլմ կայսեր վերջին այցելութիւնը Ֆրանսական Իֆիժէնի մարտանաւուն՝ առաջին անգամ աննպաստ տպաւորութիւն առաջ չըբերաւ Բեդերսպուրկի դիւանագիտական շըրջանակներուն մէջ, բայց երբ ֆրանսական քանի մը թերթեր սկսան ձախաբար խօսիլ Գերմանիոյ հետ ապագային աւելի բարեկամական յարաբերութիւններ հաստատելու կարելիութեան վրայ, Բեդերսպուրկի հասարակաց կարծիքը փոխուեցաւ։ Ազդեցիկ շրջանակներու վրայ յոյժ աննպաստ տպաւորութիւն առաջ բերին մանաւանդ Մօգէնի և Ֆիկարոյի յօդուածները՝ որք կ'առաջարկէին ֆրանքագերման համաձայնութիւն մը պատուաստել ֆրանքառուս Զինակցութեան վրայ։ Բեդերսպուրկի մէջ քաղաքական յիմարութիւն կ'համարուի սա՛ գաղափար թէ Բարիզի և Պերլինի միջեւ պէտք է համաձայնութիւն գոյացնել Անգլիոյ դէմ։ Ռուսք համոզուած են թէ Գերմանիա երբեք պիտի չթողու Անգլիոյ հետ ունեցած համաձայնութիւնն Ափրիկէի և Արեւելեան Ասիոյ խնդիրներուն մասին՝ Ֆրանսայի հետ իր յարաբերութիւնները բարւոքելու սիրոյն համար։ Ասկէ զատ, Ռուսիոյ դիւանագէտները շատ աղէկ գիտեն որ Գերմանիա չի կրնար Ֆրանսայի օժ տալ Նեղոսի հովտին մէջ, այլ ընդհակառակն գերման դիւանագէտք կ'փափաքին որ Հովիտը միշտ գժտութիւն մ'ըլլայ Ֆրանսայի համար։ Պէտք է գիտնալ նաեւ թէ Ֆաշօտայի գործին մէջ Ռուսք բոլորովին անգործ չմնացին Ֆրանսայի նպաստելու համար։ Բեդերսպուրկի դահլիճը կարգ մը ձեռնարկներ և զինուորական տնօրինութիւններ ըրաւ որք հաշտարար տրամադրութիւն մը առաջ բերին ի Լոնտոն, և առով Տէլքասէ կարող եղաւ գործը խաղաղութեամբ կարգադրել։ Ֆաշօտայի դէպքը Տէլքասէի նախորդին (Հանօդօ) Անգլիոյ դէմ գնդասեղի հարուածներու յիմար քաղաքականութեան արդիւնքն էր, քաղաքականութիւն մը որ բոլորովին հակառակ էր ֆրանքառուս Զինակցութեան, որ խաղաղութեան համար չինուած էր»։ Թղթակիցին այս յայտարարութեննէն ակներեւ է որ Ռուսիա սրդողած է Ֆրանսայի, և թէ Տէլքասէի այցելութեան նպատակն է խնդիրները պարզել և ամպերը ցրուել մ'սաի մը առաջքն առնելու համար, մանաւանդ որ այս ամսոյ մէջ Զարն ու Վիլհէլմ Բ. պիտի տեսակցին։ Ֆրանսայի համար շատ աղէկ կ'ըլլայ որ Ռուսիոյ պաղութիւնը փարատի իրեն մասին՝ երկու կայսերաց հանդիպումէն առաջ։

—Բարիզէ կ'գրեն Սդանտարտի.—«Եւրոպայի վիճակն երբեք այսքան առատ նիւթ չէր մատակարարած տեսութեանց փոխանակութեան մը համար ֆրանսայի և ռուս դիւանագէտներուն մէջ։ Եւրոպայի պետութեանց հակառակութիւնն երկու ընդդիմադիր բանակներու բաժնուած է զանոնք, և այդ վիճակ մանաւանդ թոյլ կուտայ որ ծովային պետութիւնք յանչափս ընդարձակուին։ Եւրոպայի ազգերը չեն կրնար անտարբեր հանդիսատես ըլլալ Ալէքսանդրի կամ Կեսարներու կայսրութիւններէն աւելի ընդարձակ նոր կայսրութեանց կազմութեան»։

ՏՐԷՅՖԻՒՍԵԱՆ ԽՆԴԻՐ. — Տրէյֆիւսի փաստաբան Տըմանժ և Լապօրի խնդրեցին պատերազմական ատենի նախագահ Ժուօ գնդապետէն որ դատաւորներու յանձնաժողով մը կազմէ Քընէ տը Պօոքէփ վկաներուն վկայութիւններն առնելու։ Խեղճ Պօոքէօ դարձեալ խաբէութեանց զոհ եղեր է անցեալ օր։ Արդէն ասկէց առաջ Քալլ կեղծանուն չարաճճի մը վարպետ խաղ մը խաղցած էր նախկին ընդհ. դատախազին (Քընէ տը Պօոքէփ) նամակներով, հեռագրերով որպէս թէ անտարակուսելի ապացոյցներ հայթայթելով Տրէյֆիւսի յանցապարտութեան մասին։ Վերջերս ալ էօժէն Վասէօռ անուն պարոն մը նմանօրինակ խաբէութիւն մ'ըրեր է Քընէ տը Պօոքէփ, գրելով անոր թէ առատ և անհերքելի ապացոյցներ ունի։ Քընէ տը Պօոքէօ իր հասցէն հեռագրեց անոր, որ կարգ մը սուտ ու սուտ լուրեր հաղորդեց, և ծերունի օրէնսգէտը փութաց հրատարակութեան տալ էօժէն Վասէօռի խաբէութիւնները։

—Տրէյֆիւսի յանցապարտութիւնն երեւան հանելու համար Քընէ տը Պօոքէփ հաւաքած ապացոյցներէն ամէնէն չահեկանն է հետեւեալը, զոր հրատարակած է Կօլուա։ Զինուորական բժիշկ Տր. Ֆավռօ 1898 Սեպտ. 17ին սա' նամակը գրած է հետեւակազորաց 107րդ գնդին գնդապետ տը Լամազի.—«Գնդապե՛տ իմ,— Պարտք կ'համարիմ իմացնել ձեզ քանի մը պարագաներ որք կարեւոր թուղթերու աւանդի մը գոյութեան տեղեակ ըրին զիս Տրէյֆիւսի գործին նկատմամբ։ Անցեալ տարի յուլիս 19ին ճաշէ ետք կնոջս հետ գացի թէյ առնելու բարեկամիս և դրացիիս Մ. Տըկալի տունը—Մ. Տըկալ կառավարական նոտար մ'է։ Խօսակցութիւնն եկաւ Տրէյֆիւսի գործին վրայ։ Մ. Տըկալ յանկարծ ըսաւ ինձ.— Կ'ուզէ՞ք տեսնել Տրէյֆիւսեան գործը։—Հարկաւ, այո՛, պատասխանեցի։—Եկէք ինձ հետ, պիտի ցուցնեմ ձեզ։ Կատակ կ'կարծէի։ Իրեն հետեւեցայ ճաշարանէն աշխատութեան սենեակը։ Բացաւ դրամարկղը, դուրս հանեց երկու գեղին պահարան, որոց մէջ թուղթեր կային, ձեռքս տուաւ զանոնք ըսելով.— Նայեցէք, Տրէյֆիւսի գործն ասոնց մէջ է։ Քննեցի պահարանները։ Երկուքն ալ միեւնոյն ձեւով, բարակ չուանով կապուած էին և կարմիր մեղրամոմով կնքուած։ Պահարանին միոյն վրայ սա՛ արձանագրութիւնը կար. — «Յանձնուած նոտար Մ. Տըկալի պաշտօնական պատասխանատուութեան։

«ՏՐ. ՌԱՆՍՈՆ».

—Ուրեմն Տր. Ռանսո՞ն յանձնեց ատոնք ձեզ, ըսի զարմացմամբ։ Մ. Ռանսոն զինուորական բժիշկ մ'է հազարապետի աստիճանով ֆրանսական գաղթականութեանց մէջ։ Մ. Տըկալի ըսածին նայելով, առաջին պահարանը կ'պարունակէր թուղթեր զորս Տր. Ռանսոն ձեռք անցուցած էր, երբ իբրեւ կառավարական պաշտօնեայ Տրէյֆիւսի ընկերացաւ մինչեւ նաւը, անոր զգեստներուն պատառաւն մէջէն։

—Չէի՞ք բնաւ կասկածեր թէ այս գործին գաղտնիքը կրնայ գտնուիլ գիւղացի փոքրիկ նոտարի մը քով, ըսաւ ինձ Մ. Տըկալ։ Զարմանքէս չէի կրնար խօսիլ.— Զիս կ'սարսափեցնէք, ըսի, չեմ հետաքրքրուիր թէ մէջն ի՞նչ կայ, բայց մէկ հարցում պիտի ընեմ ձեզ. Տրէյֆիւս յանցաւո՞ր է։ Հաստատական պատասխան տուաւ և ըսաւ թէ երկուքուկէս տարիէ ի վեր իր քով ունէր այդ աւանդը։— Ֆավռօ', ըսաւ ինձ, կրնամ մեռնիլ։ Կ'ուզեմ որ գիտնաք թէ ո'ւր են այս պահարանները։ Իմ առջեւս զանոնք դրաւ դրամարկղին մէջ և ցոյց տուաւ ինձ բանալին, որով կ'բացուի։ Խօսակցութիւնը վերջացաւ, բայց չպատուիրեց ինձ գաղտնի պահել գործը։ Տրէյֆիւսեան գործին առած նոր դարձուածներուն առթիւ, պարտք կ'համարիմ իմացնել թուղթերու այս մթերքին գոյութիւնը։

Անկուլէմ. «ՏՐ. ՖԱՎՌՕ».

—Այսօր, Գչ. Ռէննի պատերազմական ատեանը պիտի սկսի քննել գաղտնի թղթածրարը դռնփակ նստի մէջ։ Ներկայ պիտի ըլլան միայն ամբաստանեալ Տրէյֆիւս, իր փաստաբանք Լապօրի և Տըմանժ, կառավարութեան ներկայացուցիչ հրամատար Քառրիէռ, պատերազմական նախարարութեան կողմէ զօր. Շանուան և արտաքին գործոց նախարարութեան կողմէ Բալէօլոկ։

—Զօրավար Բէլիէօ Ռէնն պիտի չերթայ։

—Զրոյց կ'շրջի թէ Զօր. Մէրսիէ Տրէյֆիւսի գործին մէջ պիտի խառնէ Բարիզի գերմանական դեսպանատունը Ռէննի պատերազմական ատենին առջեւ։

—Կ'հաւաստուի թէ ի Լոնչան Հանրապետութեան նախագահին դէմ բռնած ընթացքին համար դատապարտեալ Պառոն Քրիստիանիի ներում պիտի շնորհուի Ռէննի դատավարութենէն ետք։

ՌՈՒՍՔ Ի ԾԱՅՐ. ԱՐԵՒԵԼՍ.—Մոսկուայի և Բեդերսպուրկի դրամատարք ոմանք խմբակ մը պիտի կազմեն երկու նաւագործարան հաստատելու Ծայրագոյն Արեւելքի գլխաւոր նաւահանգիստներէն միոյն մէջ։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ արտաքին գործոց նախարարի խորհրդական Պառոն ֆօն Րիխդօֆէն ընդունեց Պատուիրակութիւն մը որ Մարօքէ եկած է ներկայ ըլլալու Միջազգային Անասնաբուժութեան Համաժողովոյ որ պիտի գումարուի ի Պատէն—Պատէն։ Պատուիրակութեան պետն է Սայիտ Հաճի Մէհմէտ, որուն կ'ընկերանան ատենադպիր մը և թարգման մը։

ՉԻՆԱՍՏԱՆ ԵՒ ՃԱՊՈՆ. — Նիվոյէ Վռէմիա Չինաստանի և Ճապոնի միջեւ զինակցութեան մը մասին վերջին հեռագրերուն վրայ խօսելով, յոյս կը յայտնէ թէ երկու պետութեանց միջեւ լուրջ մերձեցում մը տեղի կրնայ ունենալ միայն Ռուսիոյ հաւանութեամբ և իր միջնորդութեամբ։ Այսպիսի զինակցութիւն մը կրնայ հետեւանքն ըլլալ Ճապոնի և Ռուսիոյ մերձեցման։ «Այս վերջին մերձեցում, կ'ըսէ ռուս թերթը, շատ նպաստաւոր է Ճապոնի, և կ'փոխարինէ Քորէայէ անոր հեռացման կորուստները։ Քորէա իր աշխարհագրական դիրքով և չահերուն տեսակէտով պէտք է որ մնայ Ռուսիոյ քաղաքական գերիշխութեան ազդեցութեան ներքեւ, թէեւ Ռուսիա երբեք պիտի չարգիլէ ճապոնական արհեստից և վաճառականութեան և գաղթականութեան զարգացումն ի Քորէա։ Այս է առ Ճապոնի փոխարինութիւնը Ռուսիոյ մերձեցմանն, Հետեւաբար Չինաստանի և Ճապոնի միջեւ պաշտպանողական և յարձակողական զինակցութիւն մը թէեւ հաւանական է, այդ երկու պետութեանց զինակցութիւնը դիւրաւ կրնայ կատարուիլ, եթէ Ճապոնցի դիւանագէտք քիչ մ'աւելի աղէկ որոշեն թէ ո՞րոնք են իրենց ազգային անկախութեան բարեկամներն ու թշնամիները»։

ՊԻԶՄԱՐՔ ԻՇԽԱՆ. — Պիզմարքի մահուան առաջին տարեդարձին առթիւ գործերալ կ'խորհուի հաստատութիւն մը հիմնել Պիզմարքեան դիւանաց թուղթերու (Archives) պահպանութեան համար։ Արդէն իշխանին մահէն անմիջապէս ետք այսպիսի հաստատութեան մը առաջարկութիւնն եղաւ և յօժարութիւն յայտնուեցաւ Պիզմարքի ընտանեաց որրանն եղող Շէնհաուզէն քաղաքէն։ Պերլինի և Լայբցիգի մէջ ալ քննութեան առնուեցաւ նոյն ծրագիր, և ի վերջոյ որոշուեցաւ որ Շէնհաուզէն քաղաքն ստանձնէ այն գործ աշակցութեամբ ամբողջ գերման ժողովրդեան։ Հերբերդ Պիզմարք իշխան խոստացաւ իր օժանդակութիւն, և կ'ըսուի թէ Վիլհէլմ կայսրն ալ շատ կ'փափաքի իրականացած տեսնել այդ խորհուրդ, և կ'յուսացուի որ արքայական ընտանիքին մէկ անդամն հանի նոյն հաստատութեան կամ կուրճառին նախագահ ըլլալ։

ԱՆԳԼԻԱՑԻՔ Ի ՊՈՐՆԷՕ. — Հիւսիսային Պորնէօ կղզիներուն ներսերը բանող Դամպունան ցեղը զարդ անուանել միացած էր։ Կղզիին էն բազմաթիւ և էն պատերազմասէր ցեղն էին, թէեւ անգլիական ընկերութեան մը հետ վաճառականութիւն կ'ընէին, բայց կ'սպառնային մեռցնել ո և է ապիտականութ որ իրենց երկիրն ոտք կոխէր։ Անհաշտ թշնամիներ էին քաղաքակրթութեան, Բայց Անգլիացիք անցեալ տարի յաջողեցան հնազանդեցնել Մադ Սալէհ հաչակաւոր ապստամբը։ Ասոր ազդեցութեան շնորհիւ Դամպունանններն հիմակ աղերսագիր տալով կառավարութեան' կը խնդրեն որ իրենց գլխաւոր քաղաքին մէջ կառավարական չէնք մը հաստատուի և Եւրոպացի պաշտօնատար մը նստի հոն։ Անգլիացիք սիրով ընդունեցին առաջարկութիւնն և սկսան անմիջապէս խճուղի և հեռագրաթել հաստատել մինչեւ Դամպունան գաւառին կեդրոնը։ Այս գաւառ հինգ հարիւր մղոն տարածութիւն ունի և կ'գտնուի արեւմտեան ծովեզերքին վրայ լեռնաշղթայից ճիշտ ետեւը։ 25,000 բնակիչ ունի եւ Պորնէօյի մէջ ցարդ միակ ցեղն էր որ կառավարութեան կ'ընդդիմանար։ Դամպունանի հողը բարեբեր է և իրենց հնազանդութիւնը օգտակար պիտի ըլլայ բնիկներուն աշխատութեան։ Ցարդ այդ գաւառն այցելած էր միայն մէկ Եւրոպացի, զոր բնիկներն սպաննած էին։

ԳՈՐԾԵՐՆ ՀԱՅԻԹԻ ՄԷՋ.—Կացութիւնն ի Ս. Դոմինիկ միշտ մտահոգութիւն կ'պատճառէ։ Վերջին սպանութեան երկու մեղսակիցներն հըրացանի բռնուեցան. բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կ'ըլլան։ Կ'ըսուի թէ վերջին դէպքերուն պատասխանատու են Ամերիկացիք, որ ոյժ տուեր են Ժիմինէզ ապստամբ զօրավարին՝ որ բարձր պաշտօնին թեկնածու է եղեր։ Ամերիկեան օրաթերթեր սաստիկ բարկացած են այս զրպարտութեան դէմ. անոնցմէ մին կ'ըսէ թէ Մաքինլի նախագահ այդ խորդախին հետ հին հաշիւ մ'ունի կարգադրելու։ Սպանեւամերիկեան պատերազմին սկիզբը Ժիմինէզ զօրավար գնաց գտաւ զՄաքինլի և առաջարկեց խնդրել Բորդօ Րիքօ իջնելու և նուաճելու համար։ Իր առաջարկութիւն ընդունուեցաւ, և իր տրամադրութեան յանձնուեցաւ Ֆանիդա շոգենաւը, երկու հազար նոր հրացան և երեք միլիոն փամփուշտ։ Ժիմինէզ սակայն փոխանակ Բորդօ-Րիքոյի վրայ երթալու, Ս. Դոմինիկ մեկնեցաւ և փորձեց Մոնդէ Քրիսդի ցամաքն իջնել, բայց չյաջողեցաւ։ Ժիմինէզ կրցաւ ազատ'լ էօռօ նախագահին ձեռքէն և Պահամա փախաւ ուր անգլիական իշխանութիւնք դատ բացին իրեն դէմ։ Սակայն Ժիմինէզ անպարտ արձակուեցաւ։ Անկէց ետք վերադարձաւ Միացեալ Նահանգաց մէջ, ուր Ս. Դոմինիկի հիւպատոսը ջանաց ձերբակալել տալ զայն։ Ուստի խոհեմութիւն սեպեց Հավանա երթալ, ուր կ'գտնուի այժմ, վախնալով որ Ամերիկացիք ուզելով իրենց դէմ գործած խաբէութեան վրէժը լուծել, Ս. Դոմինիկի իշխանութեանց կ'յանձնեն զինք։

ՊԵՐԼԻՆԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻՆ 90րդ տարեդարձն անցեալ Եշ. օր տեղի ունեցաւ վայելուչ չքով։ Կէս օրին հանդէսը բացուեցաւ գերման ազգային քայլերգով, որմէ վերջ Բրոֆ. Վալտէյէր Աթրէտ ճառ մը խօսեցաւ, ակնարկելով մասնաւորապէս Համալսարանին մարդակազմական ուսմանց, և այս գիտական ճիւղին մէջ կատարուած յառաջդիմութեան։ Այս առթիւ ատենաբանն յիշատակեց Եօհաննէս Միւլլերի, Րուտոլֆ Վիրխովի եւ այլոց անունները։ Բրոֆ. Վալտէյէր յայտարարեց թէ Պերլինի Համալսարանն աշխարհի առաջնակարգ հաստատութիւններէն մին է գիտական խուզարկութեանց այս դաշտին մէջ։ Խօսքը վերջացուց յոյս յայտնելով թէ Համալսարանն հետզհետէ պիտի ծաղկի և աճի Հօհէնձօլլըրնեան Տան վեհ պաշտպանութեան ներքեւ։

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.— Նիւ-Եորքի առաջնակարգ իտալացիք փափաք յայտնած են որ՝ իտալական Ազգային Տօնին առթիւ, ա'յն է սեպտ. 18ին, իտալական նաւատորմիղ մը գտնուի ամերիկեան ջուրերուն մէջ։ Կ'ըսուի թէ իտալական նաւախումբ մը Պուէնոս-Այրէսէն դէպի հիւսիս ճամբայ ելած է։

ԳՈՐԾԵՐՆ Ի ՀԱՐԱՒ. ԱՄԵՐԻԿԱ.— Արժանդին Հանրապետութեան նախագահ Զօր. Ռօքա, ընկերակցութեամբ պատերազմական, ծովային նախարարներուն և երեսուն չափ ծերակուտականներու և երեսփոխաններու, ինչպէս նաև մամլոյ ներկայացուցիչներուն, Սան Մարդէն յածանաւով Րիօ-տը-Եանէյրօ մեկնեցաւ, ուր Պրազիլիոյ կառավարութեան հիւր պիտի ըլլան։ Ճամբան պիտի հանդիպին նաև ի Մոնդէվիտէօ ուր Ուրուկուէյի կառավարութիւնը մեծաչուք հանդէսներ պատրաստած է ի պատիւ իրենց։ Այս ուղեւորութիւն քաղաքական կարեւոր նպատակ մ'ունի։ Արդէն վերջերս Զօր. Ռօքա Մակէլլանի նեղուցը գացած էր տեսակցելու Քիլիի Հանրապետութեան նախագահին հետ։ Կ'ըսուի թէ Հարաւային Ամերիկայի բոլոր պետութիւնք ընդհանուր իրաւարարութեան օրինագիծ մը պիտի ստորագրեն, և տեսութեանց փոխանակութիւններ պիտի ընեն համերաշխութեամբ գործելու համար, եթէ իրենցմէ միոյն գերիշխանութիւնը վտանգուի։ Հարաւային Ամերիկայի պետութիւնք ժամանակէ մ'ի վեր մտահոգութեան մէջ են տեսնելով Միացեալ Նահանգաց երկրակալական քաղաքականութիւնը. ասկէ զատ Իտալիոյ եւ Քոլոմպիոյ վէճը, Բաղականիոյ կարգ մը գաղթականներուն վերջին ընթացքն որով կ'փափաքէին Անգլիոյ կցուիլ, Միացեալ Նահանգաց կողմէ Մակէլլանի նեղուցին մէջ Ու. Էլիկդըն կղզիին գնումը, Գերմանիոյ Պրէմ քաղաքին մէջ վերջերս տեսնուած ձգտումները, որոց նպատակն էր Պրազիլիոյ հարաւային մասերը՝ ուր գերման ընկերութիւններ հաստատուած են, կցել Գերմանիոյ, ատոնք և ուրիշ իրողութիւններ կասկածներ արթնցուցին ի Հարաւային Ամերիկա, և հիմա Արժանդին Հանրապետութեան նախագահը նախաձեռնարկ կ'ըլլայ իրարու մօտեցնել այդ երկիրներն ապագայ վտանգի մը առաջքն առնելու նպատակաւ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ Ֆէրտինանտ իշխանը նախընթաց օր Միւնիխ ժամաներ է։

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.— Քուպայի Սանդիակօ քաղաքին անձնատուութեան դատը վերջացաւ։ Պատերազմական Ատեանն ի մօտոյ իր վճիռը պիտի տայ։ Ընդհանրապէս կ'կարծուի թէ Դօրալ զօրավար անպարտ պիտի արձակուի, բայց ուրիշ պետեր պատասխանատու պիտի բռնուին։

ՊԱՅԹՈՒՄ.— Պրիւսէլէ կ'հեռագրուի թէ Սինէյի քարահանքերուն մէջ պայթում մը հետեւանօք վեց գործաւոր մեռան և հինգ հոգի վիրաւորուեցան։

ՌԱԶՄԱՓՈՐՁ Ի ՌՈՒՍԻԱ.— Քրասնոյէ—Սէլոյի բանակատեղիին մէջ Օգս. 12էն 19 տեղի պիտի ունենան Բեդերսպուրկի պահապան զօրաց ռազմափորձերն ի ներկայութեան Զարին։ Օգս. 21ին տեղի պիտի ունենայ մեծ զօրահանդէսը։

—Ռուս զինուորաց վաշտ մը Օտէսսա հասաւ նախընթաց օր և հանդիսապէս ընդունուեցաւ։

ԳՈՐԾԵՐՆ Ի ՎԻԵՆՆԱ.— Շաքարի տուրքին դէմ Գերմանք խռովութիւններ յարուցին։ Ոստիկանութիւնն բռնիպուեցաւ կրակ ընել ամբոխին վրայ։ Բազմաթիւ վիրաւորներ կան։

ԳՈՐԾԵՐՆ Ի ՍԵՐՊԻԱ.— Գնդապետ Նիքօլիչ քանիցս Քնեզեվիչի հետ երեսառերես բերուելէ ետք, վերջապէս կատարեալ խոստովանութիւններ ըրաւ։ Ինքն է եղեր որ կաշառք տուեր է Քնեզեվիչի։ Քննութիւններէն հասկցուեր է նաեւ որ դաւադրութեան կազմակերպիչներն օտար երկրէ դրամ առեր են, և երեւան ելեր է նաեւ թէ ի՛նչ միջոցներով այդ դրամներ անոնց ձեռքն հասեր են։ Ապացուցուեր է նաեւ թէ նախկին նախարար Դաւչանովիչ յարաբերութեան մէջ է եղեր Հարաւային Հունգարիոյ քանի մը Սերպ արմատականներուն հետ, և թէ Նայզաց Մո՛ճառ քաղաքը դաւադրութեան կեդրոններէն մին է։ Դաւչանովիչ ալ ի վերջոյ խոստովաներ է։

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻՔ ԵՒ ՓԻԼԻՊՊԵԱՆՔ.— Նորընտիր պատերազմական նախարար Էլլայհու Րուդ մտադիր է զօրավար Օդիսի զօրաց թիւն առ նուազն 40,000ի բարձրացնել։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.— Ուսանողաց գրական և գիտական քլիւպներու հաստատութեան համար Զարր պետական գանձէն 3 միլիոն 262,000 րուպլ յատկացուցեր է, նաև տարեկան 32,400 րուպլի գումար մը գործնական հրահանգներու համար։

—Քանի մը թերթեր լուր հանեցին թէ հանգուցեալ Զարեւիչ Եօրկէյ Մեծ Դուքսին թիկնապահ տեղակալ Պուսաման անձնասպան եղեր է։ Բեդերսպուրկի պաշտօնաթերթն այս լուրն հերքելով, կ'ծանուցանէ թէ Պուսաման Զարին թիկնապահ նշանակուած է։

ԱԼՊԵԱՆՑ ԶՈՀԵՐ.— Անգլիացի զբօսաշրջիկ մը, Պէրկ անուն, և իր երկու առաջնորդները, Եօսի և Պուրկէնէր, ձիւնակոյտի մը տակ մնացին երբ Շրէքարնէ վեր կ'ելնէին։ Մանրապէս վիրաւորուած են։

—Զուիցերիոյ Խորհրդարանին անդամներէն Հուպախըր և իր աղջիկ ևս անդունդի մը մէջ ինկան երբ կ'ուզէին անցնիլ Կէմժիլուքէ։ Հուպախըր մեռաւ, և իր աղջիկ ծանրապէս հիւանդ է։

ՌՈՊԵՐԴ ՔՈԼԷՃ

Սոյն Քոլէճ, հաստատեալ կայս. Բարձր Իրատէով, կազմակերպեալ է Եւրոպեան ու Ամերիկեան նոյն օրինակ հաստատութեանց նման, ունենալով նշանաւոր դասատուաց կաճառ մը որով կ'կառավարուի. Նաև ընտիր և յաջողակ ուսուցիչներ՝ Հայերէն, Պուլկարերէն, Գաղիերէն, Գերմաներէն, Յունարէն և Թրքերէն լեզուաց համար։ Ունի գրատուն մը, իբր 8000 հատորներէ բաղկացեալ, երկրաբանական, հանքաբանական, կենդանաբանական և բուսաբանական հաւաքածոներ, և բնագիտական, տարրաբանական, բնախօսական և այլ բազմաթիւ գործիներ։

Քոլէճին նպատակն է ժամանակիս պահանջմանց համաձայն բարձրագոյն կարգի կրթութիւն մը տալ իրեն դիմող երիտասարդաց. նոր տնօրինութիւնք եղած են բնական գիտութեան դիւրութիւններ ընծայելու համար։

Րոպերդ Քոլէճի մէջ աւանդեալ գրական և գիտական ուսմանց լեզուն Անգլիերէն է. սակայն իւրաքանչիւր ուսանող պարտաւորեալ է ուսանիլ իր մայրենի լեզուն և տոհմային պատմութիւնը։ Հայերէն լեզուի և Դպրութեան համար գծուած է ուսման կատարեալ ընթացք մը որուն պիտի հետեւի իւրաքանչիւր հայ ուսանող։

Հաստատութեան հոյակապ և քարաշէն չէնքերը կառուցուած են ի Րումէլի Հիսար, Վոսփորի Եւրոպական կողմը գտնուող բերդերուն ետեւը բլրի մը վրայ, որուն դիրքը Վոսփորի ափանց վրայ գեղեցկագոյնն և ամէնէն առողջարարը համարուած է։

Քոլէճին յառաջիկայ տարեշրջանը կ'սկսի Սեպտեմբեր 15ին։ Մանրամասն տեղեկութեանց համար պէտք է դիմել առ Տեսչութիւնն, ի Րումէլի Հիսար։ 24—7

ՊԱՑՂ ՀԱՌՍԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Հոքեքմա-Քիւ-ն, Եջե. 707

Այս գիրք ձեռնհաս հեղինակի գործ և բազմամեայ ուսումնասիրութեան արդիւնք, մամլոյ տակ էր երկար ժամանակէ հետէ։ Հիմա աւարտած է և հրապարակ հանուած ի գին 30 դահ.ի։ Իմաստասիրական գրուած մը չէ լոկ, այլ միանգամայն պատմութիւն մը իմաստասիրական դրութիւններու։ Նոյնչափ կատարեալ և հմտալից ուրիշ երկասիրութիւն մը չկայ հայ լեզուով։ Կ'յանձնարարենք բոլոր հայ ուսանողներուն և դպրոցներուն։

Կ'ծախուի Պ. Պօղոս Հառսի գրատունը, Ֆինճանճըլար-Եօգուշ։ 3—1

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆԸ

Վէզիրութեան աստիճան շնորհուեցաւ Գոնեայի կուսակալ Ֆէրիտ պէյի, և Իւլայի Բ. աստիճան՝ Շիրքէթի Խայրիէի Ա. քարտուղար Ալի պէյի։

Պետական Խորհրդոյ քաղաքային ճիւղին անդամ անուանուեցաւ Պետական Խորհրդոյ Վճռաբեկ Ատենի նախագահ Սահիպ պէյ, որուն յաջորդեց գեր-նախագահ Շէքիպ պէյ։ Ուրֆայի կառավարիչ անուանուեցաւ Սերդի նախորդ կառավարիչ Էմին պէյ։ Վանայ նահանգին Շէմտինան գաւառակին Գայմագամ անուանուեցաւ կայս. Միլքիէ վարժարանին շրջանաւարտներէն Ահմէտ Շէվգը էֆ.։ Մալթայի օսմ. հիւպատոսարանին Քանչլէր անուանուեցաւ Լարիսայի օսմ. հիւպատոսարանին նախորդ թարգման Խրիսաքիտի էֆ.։

—Բ. Մէճիտիէ պատուանշան տըրուեցաւ Պետական Խորհրդոյ Եւմտական ճիւղին անդամ Րայիֆ պէյի. Գ. Մէճիտիէ՝ Լերեռզի Գայմագամ Ապտուլլահ Սաաըտ պէյի. Դ. Օսմանիէ՝ Օսմ. կայս. Պանքայի Միտիլլի մասնաճիւղին տնօրէն Մ. Լուի Պալթազարի։

ԹՈՒՐՔԵՐԻՆՀԱԼԼԷՆ հիւպատոսական պայմանագրի վերաքննեալ բոլոր պաշտօնաթուղթերն յանձնուեցան այն նոր յանձնաժողովոյ, որոյ կազմութիւնը ծանուցի՛նք։ Համարակալութեան Դիւանի նախագահ Հասան Ֆէհմի փաշայի նախագահութեան տակ կազմուած այս յանձնաժողով երէկ ևս գումարուեցաւ Արտաքին գործոց նախարարութեան պաշտօնարանին մէջ։

ԳՈՆԵԱՅԻ ԿՈՒՍԱԿԱԼԸ.— Ինչպէս այսօրուան պաշտօնականներէն կ'տեսնուի, Վեհ. Սուլթանը Գոնեայի կուսակալ Ֆէրիտ պէյի բարւոք ծառայութիւնը գնահատելով, բարեհաճեցաւ Վէզիրութեան աստիճան շնորհել անոր։ Ֆէրիտ փաշայի պաշտօնավարութեան օրով, Գոնեայի նահանգին հասոյթը մինչեւ 60,000 ոսկւոյ հասած է։ Ֆէրիտ փաշա երկրին բնիկ արուեստներուն, մանաւանդ կապերտագործութեան մեծ զարկ տուած է, քաջալերելով արուեստագէտները։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. — Հելլենական դեսպան Իշխան Մավրոքորտադօ երէկ Բ. Դուռն երթալով, տեսակցեցաւ Արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիգ փաշայի հետ։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒՑ Վարչութեան հասութից տնօրէն Ալի Րիզա պէյ և երկրագործական խորհրդական Գէորգ էֆ. Թորգոմեան, որք Էտիրնէ գացած էին չերամաբուծական մրցման պարգեւաբաշխութիւնը կատարելու, երէկ մայրաքաղաքս վերադարձան։ Էտիրնէի մէջ այս տարի 14 չերամաբոյծներ պարգեւ ստացան, այն է՝ 9 մանրադէտ և 105 ոսկւոյ չափ գումար մը։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԳԻՐՔ.—Արտաքին գործոց նախարարութեան պաշտօնատան մէջ միայն յանձնաժողով մը կազմուած էր առեւտրական դաշնագրաց բանակցութիւնները կատարելու համար։ Յանձնաժողովն, որ ժամանակէ մ'ի վեր իր նիստերը դադրեցուցած էր, ի մօտոյ պիտի սկսի իր խորհրդակցութիւնները։ Այս յանձնաժողովոյ անդամք են Հասան Ֆէհմի փաշա, Ալէքսանդր Գարաթէոտորի փաշա և Սէլիմ Մէլհամէ փաշա։

ՆԵՐՔԻՆ ԳՈՐԾՈՑ նախարարութեան խորհրդական Ահմէտ Րէֆիգ փաշա իր վերջին տկարութենէն ապաքինած ըլլալով, երէկ նախ կայս. Պալատ այցելեց՝ իր երախտագիտութիւնն յայտնելու կայս. հոգածութեան համար, և ապա իր պաշտօնատեղին գնաց։

ԱՐՕՏԱՎԱՅՐԵՐՈՒ ԽՆԴԻՐԸ.— Աթէնքի օսմ. դեսպան Րիֆաթ պէյ, սահմանագլխի արօտավայրերու նկատմամբ երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Հելլէն վարչապետ Մ. Թէօտոքիսի հետ։ Այս խնդիր ևս կարգադրուելու վրայ է։ Եթէ Թուրքիոյ թողուած մասի մէջ գտնուած արօտավայրերն Հելլէն հպատակներու սեփականութիւն են, ոչխարաց հօտերը պիտի կրնան սահմանագլխէն անցնիլ, այն պայմանաւ որ օսմ. հիւպատոսը պիտի վաւերացնէ անոնց անցքը։

ՉԷՅԹՈՒՆ գաւառակին հեռագրատունը պիտի նորոգուի ի մօտոյ։

ԿԱՅՍ. ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲԷՆ 15 հոգի, կայս. հրամանաւ, Պերլին պիտի երթան իրենց ուսումը կատարելագործելու։ Կայս. Նուագախմբին համար Նպաստից Սնտուկ մ'ալ պիտի հաստատուի, որուն համար իբրեւ դրամագլուխ, 2000 ոսկի շնորհեց Վեհ. Սուլթանը։

ԶՕՐ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԽԱՆ, Պարսից դեսպանատան Ա. թարգմանն, երէկ առաւօտ մայրաքաղաքս դարձաւ Պելկրատէ, ուր գացած էր Առիւծ և Արեգական ականակուռ պատուանշանն յանձնելու Աղէքսանդր թագաւորին։

ՍՕՖԻԱՅԻ կայս. Քոմիսէր Նէճիպ Մէլհամէ էֆ. անցեալ Ուրբ. օր կոչունք մը տուաւ ի պատիւ Պուլկար նախարարաց, որք ներկայ գտնուեցան իրենց տիկիններուն հետ։

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ՍՆՏՈՒԿԻ կանո-

ԻՆԻՕՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ Ի ՕՏԱՐԻՈ ՊԱՆԱԳ ՕՏԱՂՈՑ ԹԻՒ 15

ՀՐԴԵՀԻ ՁԻԿ ՀԻՄՆԱԿԱՆ 1828

ԿԵՆԱՑ ՁԻԿ ՀԻՄՆԱԿԱՆ 1829

Դրամագլուխ և պահեստ ֆր.	94 Մի.	Դրամագլուխ և պահեստ ֆր.	135 Մի.
Հաստ. 1896 տարեյ	» 18 »	Հաստատուած ձեռք	» 90 »
Հատուցած վնաս	215 »	Ապահովագրեալ գումարք	» 246 »

Ընկերութեան գրասենեակն է ՕՍՄ ԿԱՑՍ. ՊԱՆԵԱՆ.
Թուղթերով գործակալութ. ն Տնօրէն Տ. ՍԻՄՈՆ ՔԱՑՍԻՔԼԵԱՆ
Կենաց ճիւղին տեսուչ Տ. ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ ՕՐՍԷՍԵԱՆ
Կ. Պոլիս, Կալաթա, Թահթաղրան Խան, Օսմ. Պանկային Գէմ

ՌՕՍԻԱ–ԱՐԿԱԾ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ Ի ՏԱՃԿԱՍՏԱՆ

Կեանքին մէջ մէկ անգամ վճարելի փոքր գումարով մը, կարելի է ապահովագրուիլ Շոգենաւի, երկաթուղիի, Թրամվէյի [թէ՛ ձիաքարշ, թէ էլեկտրաշարժ և թէ չոգեշարժ թրամվէյի] և Թիւնէլի ամէն արկածներու դէմ։

Ի դէպ մահուան, ապահովագրուողն ամբողջ գումարը կ'առնու։ Եթէ խեղանդամ մնայ, ցկեանս թոշակ մը կ'առնու։ Եւ եթէ ժամանակաւոր վնաս միայն կրած ըլլայ, մինչեւ 200 օրուան գրամական հատուցում մը կ'ստանայ։

200 ֆր.ի վճարամարմ միանգամ ընդ միշտ ապահովագրութիւն՝ 25 հազար ֆրանքի համար։

Միանգամ ընդ միշտ վճարելի այս 200 ֆր.ը կարելի է եռամսեայ վճարումով ալ կարգադրել։

«ՌՕՍԻԱ»ԻՒ պահեստն է 93 միլիոն ֆրանք։

Ցայսօր 365,139 հոգի ապահովագրուած են «ՌՕՍԻԱ»ԻՒ մօտ, 719,920,000 ֆր.ի գրամագլխով, Արկածի դէմ։

ՌՕՍԻԱ վճարած է 8,000,000 ֆր. միմիայն այս Արկածի գլխէն։

Ռաթէ Ղալիչեան. 11

Հրէից ներկայացուցիչ աշխարհական անդամը Թուրք եւ Ցոյն աշխարհական անդամները միշտ կանչ, Ցոյն աշխարհական անդամն երկու տարի անգամ մը փոխուելով դարձեալ Ցոյն մը կ'յաջորդէ, իսկ եկեղեցական պետերը չորեքնակ կ'ըլլան, փոխ ոխակի կարգ չկայ անոնց համար։

—Վաղը Խառն ժողով կայ։

''ԲԻԶԱՆԴԻՈՆ,,Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐը.

«ՆԱՄԱԿԱԳԻՐ» [Պոլսոյ].— Շատ մը քաղաքներէ և մեծ թաղերէ ուր հարիւրաւոր ընթերցող ունինք՝ այս միջոցիս յաջորդաբար կ'տեղան դպրոցական քննութիւններու և հանդէսներու կարճ և երկայն նկարագրութիւններ։ Տեղ չենք գտներ տպելու, [և գտնենք ալ՝ ձանձրալի կ'ըլլայ] նոյն իսկ ա՛յն հանդէսներուն համար ուր մեզ հրաւիրուած ըլլանք յատկապէս։ Կ'ուզե՞ն որ միայն Պատրիարքական բազատուիթեան մ'ըլլայ։ Հակիրճ լուրի մը հազիւ կրնանք տեղ գտնել։

ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 6 Օգոստ.— Երեսփ. Ժողովոյ մէջ արտաքին գործոց խորհրդական Պրոտրիք յայտարարեց թէ կառավարութիւնն ի մտոյ առևտրական գործակալներ պիտի կարգէ Ռուսիոյ, Զուիցերիոյ, Չինաստանի և Մ. Նահանգաց մէջ։ Այս գործակալներուն պաշտօնը պիտի ըլլայ տեղեկութիւն հաւաքել բոլոր առևտրական հեդրոններուն և տեղեկութիւններ տալ անգլ. վաճառականներուն։

ՈՒԱՇԻՆԿԻՆԳԻՆ. — Պատերազմական նորընտիր նախարար Էլայհու Ռուտ որոշեց նոյնութեամբ հաստատութեան հաղորդել Մանիլայէ եկած բոլոր հեռագրերը։

— Տիւէյի յանձնախումբն, որ յաղթական ընդունելութիւն մը կը պատրաստէ Մանիլայի դիւցազնին համար, հրաւիրագիր ուղղեր է... ծովակալ Սէվէյէյի։

ՊԵՐԼԻՆ.—Կ'ըսուի թէ գերմանական զօրախումբ մը Քոնկոյի ազատ պետութեան և գերմանական արեւելեան Ափրիկէի միջև գտնուած սահմանագլուխն անցեր է։

ԲԱՐԻԶ.—Բորդօ-Բրէնէէ (Հարաւ.) առնուած վերջին հեռագրեր կ'ըսեն թէ կացութիւնը բարւոքած է և քաղաքը վերստացած է իր հանդարտութիւն։

ՊՈՒԲՐՇԷ.—Ռումանիոյ թագաւորը բնական մեծութեամբ իր մէկ պատկերը ղրկեց Վոլգոգրատի ռուսական զօրագունդին որոյ պատն է։

ՄԱՐՇԱՆ ՀՐԱՄԱՏԱՐ պիտի ժամուս նայ եղեր ճօթերդդ Տրակօ գնդի պետ միլիոնատէր Շէրիֆիսի տղոյն հետ։ Գնդապետ Շէրիֆիս միլիոնատէր, Մարշան հրամատար մեծահասակ, իսկ օրիորդ Շէրիֆիս գեղանի տղոյն կ'ըլլայ անոնց միութիւն մը պիտի կազմեն եղեր։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ
ՏՐԷՅՖԻՒՍԻ ՆՈՐ ԴԱՏՆ ՍԿՍԱԻ

ՌԷՆՆ, 7 Օգոստ.— Ռէննի Լիսէին պատուոյ մեծ սրահին մէջ սկսաւ այսօր Տրէյֆիւսի դատը։ Արշալոյսէն սկսեալ, գինուորք գրաւած էին Լիսէին չրջակայքը։ Պատերազմական Նարհրդոյ բանտէն մինչեւ Լիսէ, երկու կարգ ձիաւոր ոստիկանք կ'պահպանէին Հարիւրապետ Տրէյֆիւսի անցքը։ Ժամ 6էն ի վեր սրահը լցուած է։ Մտից տասն ունեցողները միայն կրնան դիւրաւ ներս մտնել։ Ժողովրդեան յատկացած մասը քանի մը վայրկեան մէջ լցուեցաւ։ 250 ֆրանսացի եւ օտար թղթակիցներ ներկայ են։

Ժամ 5½ին, հարիւրապետ Տրէյֆիւս, թնդանօթագիտ հարիւրապետի մեծ համազգեստով, հանդարտ և գլուխը բարձր բռնած, սրահ մտաւ։ Իր մուտքը խորին սրտապատութիւն յառաջ բերաւ։ Փոստաբան Տըմանժ

և Լապոռի ամրաստանելուին քով կը գտնուին։ Պատերազմական Ատենի նախագահ գնդ. Ժուօ անմիջապէս նիստը բացաւ, կանխաւ ազդարարելով հասարակութեան թէ ոչ մէկ ցոյց նեբելի պիտի ըլլայ։ Դատաւորներն քարտուղարն անմիջապէս վկաներուն անուններն կ'կարդայ։ Էսթերհազի հրամատար չի պատասխաներ իր անուանակոչութեան։ (Ձեկաւ։) Տիկին Բէյր, գնդ. Բարի տը Բլամ, Շեօռէ Բէզնէ, Թրառիէօ, Կրընիէ, և գրի փորձագէտ կոմանտ Լաուա եւս բացակայ են։

Ձօր. Շոնաւան և Հոմի դեսպանատան կցորդը միայն արդարացի պատճառներ ունին բացակայութեան, Ծածուկ Թղթածրարին քննութեան համար միայն կանչուած ըլլալով։

Գնդ. Ժուօ սկսաւ ամբաստանեալին հարցաքննութիւնը։ Կ'կարդայ ծանօթագուցակը, ինչպէս նաև 1894ի գատին ժամանակ Օրմիվիլ հրամանատարին ամբաստանագիրը։ Ցուցակին ամբաստանութիւնները կ'ըսէ։ Տրէյֆիւս ուժգին կ'բողոքէ ուրանալով, և իր անմեղութիւնը բարձրաձայն հաչակելով։ Ոչ մէկ մեղադրանք կ'ընդունի։ (Սրտայոզութիւն)։

Նիստը կ'վերնայ և նախագահը գնդ. Ժուօ կ'ծանուցանէ թէ վաղուան (այսօր) նիստը դռնփակ պիտի ըլլայ առաւօտեան ժամ 6ին, ինչպէս նաեւ յաջորդ նիստերը, եթէ պէտք ըլլայ, որք ծածուկ Թղթածրարին քննութեան պիտի յանկանեն ի ներկայութեան ամրաստանեալին ու իր փաստաբաններուն։ Որ և է դէպք չպատահեցաւ երբ Տրէյֆիւս դատապարտեալն դարձ ելաւ։ Կ'կարծուի թէ հրապարակային նիստերն երկ. օր միայն պիտի վերսկսին։

ՍԵՂԱՆԱԽՈՐԱԿԱՆ
ԱՂՆԵՐԱՆ ՂԱԶԱՐԻՈՑ

Երկու երեք օր առաջ, ինչպէս տեսնուեցաւ, գինները թէև փոքր ինչ իջան, բայց նորէն քիչ մը վրայ գրին, միայն երկար ատեղ բազատաբար վար գնով մնաց։ Հետեւապէս տարեբերութիւն եղաւ չըսուիր, այլ կ'մնայ ու կ'մնայ նոյն այն վիճակը՝ ինչ որ է ամիսներէ ի վեր։ Անցեալ տարի ալ այս միջոցին Քոնս.ի գինն գրեթէ այս տեղուանքն էր, իսկ երկար.ն 112 113ի մէջ կ'նստաբար։ Եւ արդէն այս ամիսները Սակարանական գործառնութեանց համար դադար եղանակ — ծոյլ պէտն—կ'համարուի։ Անցեալ տարի Ծուլիս ամսուն մէջ Քոնս.ը 25 ղրչ. 8—9—10—11 փր.ի վրայ կ'նստաբար, տարի մը վերջ ալ նորէն, ինչպէս կը տեսնուի ճիշտ նոյն գիներուն վրայ է։ Իսկ երկ.ն այս տարի, երբ կու օր առաջուան ինկած վիճակէն անգամ նորէն 10ֆր. աւելի է։ Անցեալ տարի Քոնս.ի նոյն վիճակը չբռնկուեցաւ մինչեւ 1898 Օգոստ. 23. երբ կարսն կտրուեցաւ հաշուեյարդարութեան առթիւ, տրմէ ետք սկսաւ քիչ մը բարձրանալ յաջորդ ամիսներու մէջ։ Նոյնը կ'կրծուի նորէն Սակարանական չբնականներու և մանաւանդ վաճառականներու կողմէ, որոնք այս անգամ վճռականին մէջ են։ Ստիպուած են օրը՝ կամ... ամսի ի բուն ծալլապատիկ նստիլ առանց թուղթ ու գրիչ ծախսելու։

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնս. Սէռի Դ.	Օ. Ո.	25 07
Ամէնէն բարձր գին	»	25 08½
Ամէնէն վար գին	»	25 05½
Բուժէլիի երկաթուղի	ֆր.	123 ⅜
Ամէնէն բարձր գին	»	123 ⅜
Ամէնէն վար գին	»	123 ⅛

ԲԱԾՈՒՄ 27 Ծուլիս.

Օսմ. Քոնս. Սէռի Դ. Օ. Ո.		25 07
Բուժէլիի երկաթուղի	ֆր.	122 ½
Օսմ. կայս. Պանքա	ֆր.	— —
Օսմանկէ	»	— —
Քէռէի ծէնէրալ Օ.Թ.Մ.	Օ. Ո.	2 35
Երկրագործական Պանքա	»	8 18
Մօս. Օթ. Շանէ է Վալ.	Ա. Ո.	3 —
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Օ. Ո	4 05
Թրամուէյ բաժնեթ.	ղրչ.	645 —
» Ժուխանա	»	240 —
» պարտուր.	»	512 —
Տէրքոսի չուրլի Ընկ.	ֆր.	301 —
Քարափ կ. Պոլսոյ	»	481 50

ՄԻԻԼԱՆԴ

Քոնսոլիտէ Էկի օրուան	Օ. Ո.	— 60
« ուշ օրուան	»	1 80
Բուժէլի երկաթ.	»	2 —
» » բ.	»	— —

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄԱՐԿ

20 ֆրանքնոց	ղրչ.	87 08
Անգլիական ոսկի	»	1 09 35
Բօլ Էմբէրիալ	»	90 20
Մէճիտիէ արծաթ	»	108 —
Ռուբիէ	»	51 15
Մէճիտ	»	0 9 —
Ռուպլի Թղթադրամ	»	8 58

ՓՈՂԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	ղրչ.	109 12½
Բարիզ 3 »	ֆր.	23 03¾
Ֆոորին ժամնակ	»	10 93¾

ԵԽՐԱԳԱՀԱՆ ՅԱՂԱՐԿՈՒՄ

ՖԵՐԼԻՆ, 7 Օգոստ.

Օսմ. փոխառութիւն 1888 մարք		99 —
Բուժէլիի երկաթուղի	»	124 80
Աննատ. Երկ. պարտաթուղթ	»	100 80
Փախ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 28½

ԲԱՐԻԶ, 7 Օգոստ.

Օսմ. Քոնս. Սէռի Դ.	բաց. ղրչ.	23 05
	փակ. »	23 10
» » » Ֆ.	»	26 60
Օսմանկէ	»	423 —
Բուժէլիի երկաթուղի	ֆր.	124 25
Օսմ. կայս. Պանքա	»	568 —
Ծրանս. Ռանթ 3 %	»	99 62
Քէռէի Լիոնէ	»	956 —
Պանք տը Բառի.	»	— —
Իտալական Ռանթ	»	92 30
Սպանիական արտաքին	Ա. Ո.	61 37
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 24
Դրամագլուխ	»	3 —

ՎԻԵՆՆԱ, 7 Օգոստ.

Փոխան. Բարիզի վրայ	ֆիորի.	47 87
» Լոնտոնի վրայ	»	120 70
Բուժէլիի երկաթուղի	»	61 50
Օսմ. Ռէնթի	»	142 —

ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆ
Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ
Բէյօղ., Բիւ- 1 Եկեղ. ֆողց

Ուսումնարանը պիտի վերաբացուի առաջիկայ Սեպտ.ի 1ին, չորեքշաբթի օրը։ Ընդունելութեան պայմաններուն և ուսանող ծրագրոյն տեղեկանալ փափագող պատուական ազգայինք կրնան դիմել Տնօրէնութեան, բշ. և ՈՒՐ. օրերը, մինչեւ կէս օր։

Տնօրէնութիւն Ս. Գրիգոր
Լուսաւորիչ Ուսումնարանին
Բէյօղ., 25 Ծլս. 99. 10—1

Մ. ՀԻՒԼԷՅԻՆՃԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.
ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՄԵՏԱՔՍԵԼԻՆԱՑ ԵՒ ԱՐԴՈՒԶԱՐԻՒ
Կ. Պոլիս Սալթան Համ., Բէյօղ Լիմնէյ Ջէդ, Բիւ- 8.

Երկար տարիներէ ի վեր սոյն առևտուր տակ հաստատեալ վաճառատունս որ 1898 Օգոստ. 1/13ին վերակազմուած է միութեան ընկերական անուան (Ֆիրմա) տակ, ընկերագիրքերուն տեսուչ Միքրտիչ Հիւսէյինճեանի, Արտաչէս Բաքաճեանի և նոյն Պերբերեանի, պատիւ ունի ծանուցանել թէ իր առևտրական գործառնութիւնները ընդարձակած և արդիւնաբերի վերածելով նորանոր ապրանքներու ճոխ մթերք մը ստացած է։ Հարուստներու ամենամոխ մուծիր, իրենց բոլոր գործարանքներով, ինչպէս արծաթեայ ամանեղէն, անուանկրեայ գնեղով։ Նոյնպէս մետաքսեայ և ամէն տեսակ կերպասեղէնէ բելըրին-ներ, պատրաստ և չափու վրայ խոստացան գնով։ Կ'գտնուի նաև ամէն տեսակ մետաքսեայ կերպասներ, ինչպէս։ աթէն լիօն, սաթէն լիւքս, օթօման արմիւր, կրօն, գոտնատոր ծաղկեայ մետաքսեղէններ, բրդեղէն փիստանցուներ, թաւիշ ամէն գոյնով, բասմանիքներ, քօրսէներ, պարզ և մետաքսեայ, ժէյսէ, փիլու, չալ, քրիքջ, սիւրայ բոնժէ, կազ, փիսէ, կօվհէ, քրէպ անկլէ, քէպէ լիսէ, կազի վրայ թանթէլա, քօրսէլա, հովհար, հոտաւէտ նիւթեր, ֆէնդոն պարզ մուսլինի վրայ, սաթինէդ, ֆիւռ ֆիւռ, կռնակ, պալայօզ ևն. ևն.։ Վարժարանաց աշակերտուհիներու ձեռագործի տերև, Թուղթ, հունտ, թաղար, նաև սայեներու համար մեծ ծառեր, տերեւներ էթաժըրներու համար ևն։ Հասարակութենէն կ'խնդրուի դիմել մեր վաճառատունն որոյ գիներէն և ապրանաց պատուութենէն գոհ պիտի մնայ, մանաւանդ որ բարիի մէջ 25 տարիէ ի վեր մեր ունեցած մանուսր գործատանութենէն կ'ընդունինք մեր ապրանքները։ 14—9

ԹՈՒՐՔԻՈՑ ՀՈՂԱՑԻՆ ԲԵՐԲԵՐԸ.

Երեկի թղթաբերով առնուած Նիւ Եորքի թերթերուն մէջ կ'կարդանք (Ցուլիս 25) թէ հրեաին Այտուա Նահանգին երկրագործական բոլէնին ուսուցիչ Բրոֆ. Տ. Ա. Քէնդ ամերիկեան կառավարութեան կողմէ որոշուած է իբր հրահանգիչ Օսմ. Տէրութեան մէջ ագարակագործութեան, երկրագործութեան ու պարտիզպանութեան համար։ Օսմ. կառավարութիւնը խնդրած էր մանաւանդ մը յորենի, եգիպտացորենի, պտուղներու ևն. գիտական մշակութեան համար, և իր Ուաշինկթընի դեսպանին պատուիրեց ասանկ մէկը խնդրել ամերիկ. կառավարութենէն։ Դեսպանը դիմեց երկրագործական նախարարութեան, և Մր. Ուիլսըն նշանակեց զբօսի. Քէնդ, որ ընդունեց։ Նէ՛ ե՛ր Հեբրայ այս լուրը տալով վստահութիւն կ'յայտնէ թէ Մր. Քէնդի հետ Թուրքիա պիտի մտնեն ամերիկեան մշակական գործիք և մեքենաք, նաև ամերիկեան սայլերն ու այլ դիւրին միջոցները փոխադրութեան։ Բրօֆ. Քէնդ մի քանի չաբաթէն Թուրքիա կուգայ։

ՆԻԿՈՄԻԴԻԱՅԷ կ'գրեն մեզ յուլիս 24 Թուով.— Այս երեկոյ ժամ 11ին միջոցներն, որոտումի ու փայլատակումներու ժամանակ՝ քաղաքիս Ծուռնաց Թաղին մէջ և Հայ—Հռոմէական առաջնորդարանի ու մատուռի հանդէպ՝ յոյնի մը տունէն հրդեհի սկզբնաւորութիւն եղաւ, և պահ մը կայծակէ կարծուեցաւ. բայց ամենուստ հասած օգնութեանց չնայիւ առաջքն առնուեցաւ. նոյն տան քանի մը վարագոյրներուն բոցի ճարակ ըլլալէն զատ ուրիշ վնաս մը չպատահեցաւ։

ՊԱՐՏԻԶԱԿԷ կ'գրեն մեզ յուլիս 23 Թուով.—Իզմիտի հանդիպակաց Էօրիւճէմի անուն Թրքաբնակ գիւղէն գասպ Խմայիլ անուն անձ մը՝ չուրջ երկու տարի առաջ, մաքսանենգութեամբ պարապած տանեն, ձիու բեռ մը փախստեայ ծխախոտով կ'բռնուի, և կ'տուժէ ո՛չ միայն ծխախոտն որ կը գրաւուի, այլ իբր տուգանք Թ՛ ձին և Թէ վրայի ունեցած տակիները։ Կ'նախատ սակայն հրապարակաւ՝ որ այս տոյթը պիտի լուծէ Պարտիզակցիներու մինչեւ ճօթին պորտէն, քանզի մաքսասոյսը բռնողներն եղած էին Պարտիզակցի Ռէֆիի հայ դէտերը (գօլճի)։ Երկու տարին անցած էր այս դէպքէն ի վեր, երբ քանի մ'օր առաջ՝ Հալաւորայի նաւամատոյցէն Պարտիզակցի Հէֆուկ օղլու Ցակոբ անուն անձը ձիաւոր անցած միջոցին, մաքսանենգ գասպ Խմայիլ գաշոյն ի ձեռին վրան կ'յարձակի ի ներկայութեան ճօթին ուրեք անձերու, հին վրէժը կը լուծէ, ձին բռնի և գինու զօրութեամբ կ'կորզէ Պարտիզակցի Հէֆուկեանի ձեռքէն և, «ահա այսպէս տուժել կուտամ գրաւուած ձիս ու ապրանքս» ըսելով, մահու սպառնալիօք արձակ ձէգիտ մ'ալ կ'վճարէ Ցակոբի, և ձին իրեն ծախած ըլլալու խոստովանութիւնն ալ կ'առնու կ'կորզէ խեղճ Պարտիզակցիէն։ Բնականաբար այս վերջինն Իզմիտ կուսակալութեան դիմելով կ'բողոքէ եղածին համար. սակայն միջոցը ոտիկան—գինուորներ կը ղրկուին և գասպ Խմայիլ և գողն ձին Իզմիտ կ'բերուին։ Հարցաքննիչ գատաւորի առջեւ հարցաքննութիւնը տեղի կ'ունենայ, և որովհետեւ չի կրնար ո՛չ օրինաւոր գնած ըլլալը, և ո՛չ օրինաւոր վկաներու ներկայութեամբ ո՛ եւ է վճարումն հաստատել, ի հարկին գատաստանը տեսնուելով, և երէ Հէֆուկեանէ ձիուն գնումն ու վճարումն ապացուցանելու կարող ըլլայ՝ բան մը որ անհնար է՝ ձին կամ փոխարժէքը վճարելու երաշխաւորութեամբ, յանձնուած ձին Հէֆուկ Ցակոբի կ'դարձնէ և ծանօթ մաքսանենգը՝ գասպ Խմայիլ՝ ազատ կ'թողուի, վկաներ դարձնելու իր չահատակութեան ապագայ գատաստանին՝ երէ երբէք ժամ գիմումն ընէ»։

ՑՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԸ.—Մոնքուայի յունական վանքին վանահայր Եաքոպոս Արհիմանտրիտին ընթացքին դէմ գանգատներ հասած ըլլալով ի Պատրիարքարան, Սինոդը նոյն եկեղեցականէն բացատրութիւն խնդրեց։ Երկու Մեթոպոլիտներէ և մէկ երկու աշխարհականներէ բաղկացեալ պատգամաւորութիւն մը, քանի մը եկեղեցական խնդիրներու նկատմամբ այս օրերս Մեծ-Եպարքոսին պիտի ներկայանայ։

ԱՎԶԵՐՈՎ ՑՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ.—Անցեալ եչ. օր Աղէքսանդրիոյ մէջ տեղի ունեցաւ մեծաւնուն մարգաբեր Ավզերովի յուզարկաւորութիւնը։ Բովանդակ հելլէն գաղթականութիւնն երթատագիտական հոյակապ ցոյցեր ըրաւ, մինչդեռ նոյն ներկայ գտնուելով յուզարկաւորութեան հանդէսին, նոյն օրը Ցոյներուն վաճառատունները գոց մնացին։ Եգիպտական կառավարութիւնն յատուկ ներկայացուցիչ մը ղրկած էր։ Մինս հաւարակութիւնք ևս իրենց ներկայացուցիչներն ունէին։ չատ մը նշանաւոր օտարազգիներ հետեւեցան յուզարկաւորութեան թափորին։ Բազմաթիւ չքեղ պսակներ ղրուած էին դագաղին վրայ, ի մէջ այլոց Ցուհաստանի գահաժառանգ իշխանը, հելլէն կառավարութիւնն ու Խորհրդարանը փառաւոր պսակներ ղրկած էին։ Թեղեգմանատան մէջ, Աղէքսանդրիոյ հելլէն ընդհ. հիւպատոս Մ. Կրիարիս գանգանական ճառ մը արտասանեց։ Մարմինը թաղուեցաւ յունական գերեզմանատան մէջ։ կիր. օր Աթէնքի մայր եկեղեցւոյն մէջ հոգեհանգստեան պատարագ մատուցուեցաւ։

ՖՐԱՆՍԱԳԻ ՔԱՂՈՂ ՄԸ.—Մ. Պրիւնէ, 60 նոյ նախկին դերասան մը, հետիոտն և առանց կուտի, սկսած է աշխարհի չուրջը պտոյտ մ'ընել։ Մ. Պրիւնէ Հիւսիսային և Հարաւային Ամերիկաները, Ափրիկէի գանազան մասերը, Սահարա, Հապէշաստան, Եգիպտոս, Թունուզ, Ձեզայիր և Մարոք, ինչպէս նաև Եւրոպական զանազան երկիրները ոտքով ճամբորդելէ վերջ Պոլիս հասած է, և ի մտոյ պիտի մեկնի Փոքր-Ասիա, Պարսկաստան, Աֆղանստան, Հնդկաստան, Չին ու Ճապոն այցելելու համար։ Ճամբան Մ. Պրիւնէ բանախօսութիւններ կ'տարածանէ իր այցելած երկիրներուն վրայ, իր ապրուստը ճարելու համար, և ձեռք բերած գումարին երկու երրորդ մասն աղքատներուն կուտայ։ Ի մտոյ Իւնիօն Ֆրանսէզի մէջ ալ բանախօսութիւն մը պիտի արտասանէ։

ԱՐԿԱԾ.—Երբէմ առաւօտ, ժամ 2ին Սկիւտարէ մեկնող 28 Թիւ չոգենաւին մէջ ցաւալի արկած մը պատահեցաւ։ Մահմուտբէ Վարչութեան Իտալբէի Թողուվին անդամ ծովային գնդ. Հիւսէյին պէյ, չոգենաւին վերնայարկի չարժուն կամրջակէն անցած պահուն, սայթաքելով վերէն վար ինկաւ և գլխէն ու երեսէն վիրաւորուեցաւ։ Եէնի պահէնի պանդուխտներու հիւանդանոցին բժշկապետ Միրլիվա Ահմէտ փաշա, որ նոյն չոգենաւին մէջ կ'գտնուէր, նախնական դարմաններն ըրաւ։ Սայթաքումին յառաջ եկաւ կամրջակին ծայրին փրթիլէն և վար խնդալէն, ինչ որ պատահանատուութիւն կ'հրաւիրէ նաւազներուն վրայ, որք Թերացած էին չըղթայով կապել զայն։

ԱՂԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Ամէն, Ս. Պատրիարքն երէկ կառքով պտոյտ ելաւ Մեծ Զամլըճայի լեռը [Սկիւտար,] և երեկոյեան ճաշն ալ նոյն լերան վրայ ըրաւ, Ծայտի է Թէ այս լեռ կ. Պոլսոյ ամէնէն բարձրագիր վայրն է, և աքսիչելի տեսարան ունի Վոսփորի, Մարմ. Պուրնուի, Մարմարայի, Իշխանաց կղզիներուն և բոլոր մայրաքաղաքին վրայ։ Ջուրն ալ համաւատոր է իր Թեթեւութեամբ և պաղութեամբ, բայց լեռն ինքն այնքան զով է միշտ որ մարդ աւելի տեսարաններուն և օդին կ'ծարաւի քան ջուրին։

—Միացեալ Նահանգաց կառավարութիւնն հրատարակեց պաշտօնական Թիւերն այն գաղթականաց որք 1898 Ցուլիս 1էն մինչեւ 1899 Ցունիս 30 մտած են Մ. Նահանգաց մէջ և հոն հաստատուած են։ Ասոնց ամբողջ Թիւն է 195,277 այր և 116,430 կին կամ աղջիկ։ 1897—1898 նախորդ տարեշրջանին մէջ, այս Թիւերն էին 135,775 այր և 93,524 կին։ 1898—99 տարեշրջանին մէջ հոն գաղթած Հայերուն Թիւն ալ նշանակուած է 471 այր եւ 203 կին կամ աղջիկ, գումար 674 հոգի։

—Նիկոմիդիայէ կ'գրեն մեզ.—«Կը Թուի Թէ մեր եկեղեցիներ ժէն մի քաղաքի կամ գիւղի համեմատ սրբութիւն մ'ունին։ կ'յիշեմ որ երբ անցեալ տարի Իզմիտի Մանկապարտէզի քընութեան ու մրցանակաբաշխութեան հանդէսը տեղի պիտի ունենար մեր եկեղեցին մէջ, մեր Առաջնորդն անպատշաճ գտաւ այդ բանը, եւ եկեղեցին կ'պզծի ըսելով չ'Հայտարեց որ գոց վարագոյրի առջեւ անմէջ մանուկները քննուին ու մրցանակաբաշխութիւնը տեղի ունենայ, և մարզանքն ալ տեսնուի, որով բոլոր ժողովրդի բուռն բաղձանքին հակառակ, քննութենէն անմիջապէս յետոյ մեր գաւակները դուրս հանեցին։ Հանդիսալի խաղերն եկեղեցւոյ չրջափակին մէջ անգամ տարի և չորս տակ տեղի չունենցաւ, և ժողովրդի մեծ մասը սրտմտելով ցրուեցաւ և եկեղեցին ու մանկապարտէզն առ նուազն հազար դահեկան մը տուժեցին։ Արդ, անցեալ օր կարգացի Ատարազբէ Պոլսոյ Թերթի մը գրուածը Թէ Ս. կարապետ եկեղեցւոյ մէջ Մանդխտեան մանկապարտէզի հանդէսը կատարուեր է, փոքրիկներու հաճոյալի խաղերը, մեծ մայրիկի հրահանգիչ խաղը, ժապաւինախաղը, ապիտակ թիթեռնիկներու աշխոյժ Թռիչը, վայտիկի և խորանարդի խաղերն, և այս ամենայն՝ նախագահութեամբ Ն. Սրբազնութեան Մտեփան եպիս.ի։ Զեմ կարծեր որ անցեալ տարիէ ի վեր կաթոլիկոսական նոր հրաման մ'եկած ըլլայ՝ Թղթատարող այսպիսի անմեղներու քննութեան հանդէսը եկեղեցիներու մէջ։ Չիս և բոլոր Նիկոմիդացի ժողովուրդը զարմացողն՝ Առեփան եպիսկոպոսի յանառ կասկած է, կամ ըրածը կամ ըրածը չգիտնալը, որով ինչ որ Իզմիտ կ'արգելուր անցեալ տարի, Թոյլ կուտայ նոյն բանն Ատարազարի մէջ, որպէս Թէ երկու եկեղեցիները միեւնոյն ազգին նոյն զաւակց չըլլային։»

—Իզմիրէ կ'գրեն մեզ Թէ սխալ հասկցուած է Առաջնորդարանի կողմէ Պատրիարքարան գրուած տեղեկութիւնն Իսարէի ժողովոյն տեղամոց փոխոխակի կարգին նկատմամբ։ Երկու տարին անգամ մը կ'բազմի Հայոց ներկայացուցիչ աշթարհական անդամը միայն, և յաջորդ երկու տարին կ'բազմի

ՀՐԴԵՀԻ եւ ԿԵՆԱՑ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000 000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 13 959 969
ՀԱՍՈՅԹ 1898 ՏԱՐԻՈՅ 2,954,793

ՆՈՐԹՀՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 5 303,700
ՀԱՍՈՅԹ 1898 ՏԱՐԻՈՅ 1,129,500

Ընկերութիւնքս իրենց Կ. Պոլսոյ միայնակ Գործակալութեան միջոցաւ կ'առաջարկեն ամէն կարգի ապահովագրութիւններ ընդդէմ Հրդեհի, աւելի օգտակար եւ աւելի դիւրագին սակերով քան ուրիշ ամէն ընկերութեանց սակերը, բաղդատաբար այն շարունակ ապահովութեան զոր կ'ընծայեն իրենց դրամագլխոց մեծութեամբ եւ իրենց պահեստի մթերեալ գումարներուն առատութեամբ։ — Նաեւ երբ աղէտից իրենց հատուցումը [illegible] ութեան, միայն Հրդեհի Ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուած վնասուն 31 000,000 Անգլ. Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
«ՄԱՐԻԹԱՅՄ»

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ շոգենաւուց եւ առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն եւ դրամածրարները խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց եւ այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ Թիւ 21 եւ 22 կր. սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ՕՍՄ. ԼԵԶՈՒԻ ԴԱՍԱԳԻՐՔ

Օսմաներէն լեզուի ուսուցման համար ջերմապէս կ'յանձնարարուի հետեւեալ դասագրքերն որ Ուսումնական Խորհրդոյ ուսմանց ծրագրին բոլորովին համաձայն և մանկավարժական տեսակէտով եզական են։ Երբ ըսուի թէ' այս ընտրելագոյն դասագրքերու հեղինակը Պետական Խորհրդոյ նախագահ ատենի քարտուղարներէն և Օսմ., Պարսկ. և Արաբերէն լեզուաց քաջահմուտ և հանրածանօթ ուսուցիչ Պէտրոս Էֆ. Կարապետեանն է, այլեւս ամէն տեսակ գովասանական խօսքեր ընելու պէտք չի տեսնուիր։

1. Իլավէլի Նէվռէսոէ եախսոտ Մուֆասսալ Մինչաադի ճէտիյտէ (ընտիր ձեռագիր) 6 ղշ.
2. Նոյնին համառօտը (Բ. տիպ.) բարեփոխեալ և յաւելեալ 3 »
3. Ուսուլը Արէպի (Արաբերէն գործնական մէթոտ) 5 »
4. Ուսուլ վէ միւնթէխապադի զէպանի ֆարսի 4 »
5. Իլավէլի Սարֆի Օսմանի (տեսական եւ գործնական) 5 »
6. Նիւմունէի Ինշայեաթը Օսմանիյէ վէ մալումաթը ֆէննիյէ 4 »
7. Մինթէխապաթ իւլ ճէրիտէ (լրագրական հաւաքածոյ) 3 »
8. Խուսի Իմլա եախսոտ Տօղրու եազմաք ուսուլը Բ. Տիպ. [բարեփոխեալ և յաւելեալ, քերականութեան Ա. տարին կ'ներկայացնէ] 3 »
9. Ռէհնիւմայի Գըրաաթ վէ Թէրճէմէ Բ. տարի 2 »
10. Ռէհնիւմայի Գըրաաթ վէ Թէրճիւմէ Ա. տարի 1 1/2 »
11. Ձեռագիր Ռէհնիւմայի գըրաաթ վէ Թէրճէմէ 1 1/2 »
12. Նոր քերական Օսմ. լեզուի [առանց պատկերի] 1 »
13. Էլիֆպաի լիսանի Օսմանի (առանց պատկերի) 1 »
14. Թարիխի Էտէպիյեաթի Օսմանիյէ (Ա. մաս) 1 »
15. Բանալի Մուխթասար Նէվռէսոէի (հանդերձ թարգմանութեամբ] 3 »
16. Բառարան Օսմ.է հայերէն [գործ հանգուցեալ Պօղոս Էֆ. Գալըպճեանի 6
17. Պատկերազարդ նոր քերական Օսմ. լեզուի հրատարակելի 1 »
18. Րէսիմլի Էլիֆպաի Օսմանի 1 »
19. Մէշգ եախսոտ Խուտութը Օսմանիյէ 5 տետրէ բաղկացեալ հատը 1/2 »

Սոյն գրքերէն գնել փափաքողներն ուղղակի կրնան դիմել հեղինակին գրքերու մթերանոցն որ կ'գտնուի Պապը Ալի Ճատտէսի 78 թիւ խանութը։ Կ'գտնուի նաև բոլոր գրավաճառներու քով։ Ի մասնաւորի Պալենց գրատունն որ մեծաքանակ գնողներու ալ դիւրութիւններ կրնայ մատուցանել։ Վերոյիշեալ գրքերը թէ' Կրթական գործոց նախարարութենէն և թէ Ուսումն. Խորհրդոյ կողմէ գնահատուած են։ 10—6

VIN & ELIXIR BRAVAIS
ՊՐԱՎԷԻ ԳԻՆԻ եւ ԷԼԻՔՍԻՐ
ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆՔ ՊՐԱՎԷԻ ԳԻՆԻՈՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Ավէնիւ տը լ'Օբէրա, ի Բարիզ

Մինչեւ այսօր փորձուած կազդուրիչներուն ամէնէն աւելի ազդուները։

Այս ըմպելիներ, պատրաստուած երկաթի, քինաի, կոկայի, [illegible] բաղադրութեամբ, կ'յարդարեն մի թանկագին անդեղայ, յանձնարարուած ամէն բժիշկներէ ընդդէմ անարիւնութեան, ուժասպառութեան, ջղային հիւանդութեան, դժուարին ապաքինութեան, սրտի և ստամոքսի հիւանդութեանց։ Մերթ և տղայք և ընդհանրապէս ամէն անոնք որք կ'տառապին նիւթական եւ բարոյական չափազանց աշխատութեան հետեւանքով այս գեղիս մէջ կ'գտնեն մի զօրեղ օգնական սննդառութեան և ույժերու կատարեալ նորոգութեան։

Էլիքսիր Պրավէն, ընտիր ճերմակ քիւրասօյով շինուած, ախորժահամ մի ըմպելի լինելով հանդերձ, միանգամայն մարսողական դեղ մ'է, յարմարագոյն անոնց որ կ'տառապին դժուարամարսութեամբ։ Իր կազդուրիչ զօրութեամբ կ'վերահաստատէ ստամոքսին առողջութիւնն եւ կ'դիւրացնէ դժուարին մարսողութիւնը։ Կ'ծախուի Պոլսոյ ամէն դեղավաճառներու և լաւ դեղագործներու խանութները։

ՑՕԴՈՒԱԾԱԳԻՐՆԵՐԷՆ կ'խնդրուի թղթին միայն մէ'կ երեսին վրայ գրել։ Երկու երեսի վրայ գրուածները մեծ դժուարութիւն եւ յապաղում կ'պատճառեն։

ԱԶԴ.—Պօղոսեան Մարգոյեն Պարապօշման.— Հանրածանօթ [illegible] 240 մեծադիր երեսներէ [illegible] մարդկային երախտագիտութեան [illegible] լուսանկարներով [illegible] ու ֆրանսական [illegible] պլասկեալ, կ'ծախուի 10 ղրշ.ի փոխանակ նախկին 35 ղրշ.ի գնոյն, իր կարեւոր պարունակութեան և հեղինակին համբաւուն բաղդատմամբ այնչափ աժան է որ լոկ մարդկային պատուասիրութիւնը և օգուտները ժողովրդեան մէջ տարածելու նպատակաւ այս անօրինակ զեղչն եղած է, առիթէն օգտուիլ. դիմել Զագմաքճըլար եօքուշու թիւ 29 Աչճեան գրատունը։

Հեռաւոր երկիրներէ 10 ղրշ. նամակադրոշմի փոխարէն կ'ղրկուին իրենց հասցէին։ 4—2

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՋՈՒԽԱ, ԳԱԶՄԻՐ, ՇԷՎԻՕԴ [ՇԱՅԱԳ], ՖԱՍՕՆԷ ԵՒ ԱՅԼ ԱՊՐԱՆԱՑ

ՃԱՇԱԿ!
ՏՈԿՈՒՆՈՒԹԻՒՆ!
ՆՐԲՈՒԹԻՒՆ!

Ամէնէն դժուարահաճներն ու վերջին նորաձեւութեանց հետեւող ճաշակներն անգամ գոհացնող ճոխ զանազանութիւն մը ընտիր կերպասեղէնաց, ամէն եղանակի նոր ու ճաշակաւոր։ Մէթրը 30—40 ղրշ. արժող ապրանք մը, ի Բերա, 20 ֆրանք անունին տակ կ'ազնուացնեն։ Բայց այդ չէ մեր նպատակը։ Ամէնէն նպաստաւոր գիներով պիտի ծախուի

Պ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ եւ Յ. ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ
ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ ՄԷՋ
Պալը Շոգոյեն բան Ա. Յանեցար, Թիւ 12

Գաւառական յանձնարարութիւնք խղճի մտօք կատարուելով, ուզողներու նմոյշներ ալ կը ղրկուին։

Մի' տաք ձեր 20 Ֆրանքը' մէթրը 30—40 ղրշ. արժող ապրանքի մը։ Դիմեցէ'ք անգամ մը յիշեալ վաճառատունն, ուր պիտի գտնէք միշտ

ՃԱՇԱԿ!
ՏՈԿՈՒՆՈՒԹԻՒՆ!
60—46 ՆՐԲՈՒԹԻՒՆ!

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Տարեկան 7 մէճտ. 6ամս. 3 1/2. 3ամս. 2 Մճ. — Կ. Պոլսոյ համար 3ամս. 36 ղշ։ Արտասահման 40 Ֆր. 6ամս. 20, 3ամս. 10։ Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Բոսթ Լոքալէ։ — Մասնաճար կ'ընդունուի։

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻ

Վիալի գինին որ Քինքինայ, մսի հիւթէ, ֆօսֆաթ տը չօէ և ջղային ու ոսկրային դրութիւնը զարգացնելու անհրաժեշտ նիւթերէ բաղադրուած կազդուրիչ ըմպելի մ'է. ամէնէն ազդու դեղն է որ կ'բուժէ արեան աղքատութիւնը, դեղնութիւնը, թոքախտ, ստամոքսի ցաւերը, դժուարամարսութիւնը ու փորհարութիւնը։ Նոր ապաքինողներ, ծերեր, կիներ, տղաքներ, տկար կազմ ունեցողներ և աճելութեան մէջ նիհարցող պատանիներ' գործածելով Վիալի Գինին, նոր ույժ կ'առնեն։ Կ'ծախուի Կ. Պոլսոյ եւ գաւառներու դեղարանաց և դեղագործներու մէջ։ 52—31

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ
ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՄԵՆԱՀԻՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿ.
ԿԵՆԱՑ ՎՐԱՅ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ Ե'ՒՐՈՊԱ

Բարիզ 1 և 3 Ըր Բէլթիէ փողոց (Պուլվառ տէ զ'Իդալիէնի անկիւնը)։ [illegible]

1899 Յունուար 1 ին ամբողջական երաշխաւորութեան դրամագլուխն է ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՐ 119 ՄԻԼԻՈՆ Ֆրանք, Ապահովագրութիւն որ կ'առնէ' 4,892,000 000 Ֆր. Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր 1845' ապահովագրեալներու վճարած' մէկ միլիառ 432 միլիոն

1899 ին հնչուն դրամով վճարած է շահերն են աւելի քան 15 միլիոն Ֆր. 1898 ի բաշխումէն աւելցած։

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ ունի 300,000 է աւելի անդամ, որք Ընկերութիւնը կը կազմեն, որոց կ'պատկանին Ընկերութեան և որոց կ'վերաբերին Ընկերութեան բոլոր շահերը։ Եթէ մասնակից էք, եւ կամ [illegible] չէք, [illegible] Ընկերութեան մասնաւոր [illegible]։ Օրինակի համար մանրամասն տեղեկութիւններ [illegible]

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ժ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Քէնդիչ-Պաշտօնեայ
Ա. ՋՈՒՀԱՃԵԱՆ
Պոլիս, Հուիթօլ խան
Վոյվոտա փողոց [illegible]

ՏՈՔԹ. Յ. ԱՐԱՊԵԱՆ
ԾԱՆՕԹ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ ՓԱՐԻԶԻ
Ի Սէրէ տը Բէրա, Թիւ 1

Երկարամեայ յաջողութեամբ կը հետեւի ատամնաբուժական հին սկզբունքին' որ է' կեղծ ակռայի համար պէտք եղած տեղն օղակ (քռոշէ) և պէտք եղած տեղն ալ' քիմք գործածել։ Այս է մինչեւ ցարդ ընդունուած ապահովագոյն մեթոդը։ Դարմանուիլ բերնի և ակռայի ամէն տեսակ հիւանդութեանց։ Աղքատաց ձրի ատամնահանութիւն։ Ամէն օր կ'ընդունի ժամ 9 էն 5, (Ը. Ե.)։

ՍԻՆԿԷՐ
ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԱՆ
Ժ. ՆԱՅՑԼԻՆԿԷՐ

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատեայ [illegible] այնքան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարներն լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնն ցարդ 400 է աւելի պատուոյ վկայական և ոսկեդրամ առացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

Արեւելքի մէջ Սինկէրի մեքենաներուն միակ ներկայացուցիչն է Մ. Ժ. Նայցլինկեր, որ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ մասնաճիւղեր հաստատած է։

Սինկէրի մեքենաները կ'վաճառուին' Բերա, Շիշլի Ճամբայ, Ղալաթա Սէրայի դիմաց։
Ղալաթա) Սինկէր Խան, Թիւնէլին եառե.
) Թրամվայի կայարանին դիմաց.
Ստամպօլ) Սուլթան Համամ Թիւ 2.
) Սուլթան Պայազիտ Թրամվէյի Սթասիոնին դիմաց Թիւ 13.
Կեղծերէն զգուշանալու համար վերինշանին ուշադրութիւն ընելու է։

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ եւ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվըրբուլի և Արեւելքի ֆլոտ-բանող շոգենաւներ

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թ. նօ
Վիքդորիան	10500	Ֆլավիան	3500
Ասմէնիան	10500	Էճիբշիըն	3500
Քէսդրիան	10500	Բըրժիըն	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արմարիան	35 0
Գոլըմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ճօրճիան	8000	Անատոլիան	2500
Գոնգուէնան	8000	Ալճաշիըն	2500
Ֆիրճինիան	8000	Լէսպիան	2000
Ռոշէսթրիան	3700	Մէմֆիս	900
Վոլօնիան	3700	Օպօրդօ	803
Դրամինիան	3700	Լիսպօն	800
Նօմադիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կ'խնդրուի իրենց ապրանքը փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունէն հանելու համար իրենց հրահանգը գրել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆԴԷՆ Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Թիւ 1 Ղալաթիա

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվըրբուլի և Միջերկրականի ֆլոտ-բանող շոգենաւներ

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ամասիս	3500	Թիպս	2500
Ռամսէս	3500	Մարէօթիս	2500
Մէնէս	3500	Նէբդիս	2500
Անիւպիս	3000	Բերա	2250
Ասօր	3000	Օսիրիս	2250
Անօբիս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	2550	Կառնաքէ	1500
Տարսուս	2750	Կիքէն	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒԻԹՕԼ և ԸՆԿ. Ուիթօլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ ԸՆԿ.
34, Ճէյմս Սդրիթ, Լիվըրբուլ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Տարեկան 7 մէճտ. 6 ամս. 3 1/2. 3 ամս. 2 Մ. Կ. Պոլսոյ համար 3 ամս. 36 ղրշ։ Արտասահման 40 Ֆր. 6ամս 20, 3ամս. 10։ Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Բոսթ Լոքալէ։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԲԱԺԱՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի
Բիւզանդիոնի Կ. Պոլսոյ համար եռամսեայ բաժանորդագինն է միայն 36 ղրշ. ամսական ճիշտ 12 ղրշ.ի հաշուով։

Իդիմաց Թերթին կ'ստորագրէ մի միայն
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՆ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն գրութիւնք

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ և այլ գրութիւնք ետ չեն դարձուիր։

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ' ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԳՐԻ Կ. Պոլիս, Թ. 22, 25, Պապը Ալի Ճատտէ

ԹՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (24)

ԽԵԼԱԳԱՐ ՀԱՅՈՒՀԻՆ

ՀՆԴԿԱՀԱՅ ԸՆՏԱՆԻՔԻ ՄԸ ԱՐԿԱԾՆԵՐՆ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԷՋ

ՊԱՐԶ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

—Ճիշտ է, աղջի'կս, հարուստներուն պարտքն է աղքատներուն օգնել։

—Մայրի'կ, ես չատ խաղալիկ ունիմ, չրջազգեստ, ատնաման, գլխարկ ունիմ, հրաման կուտա՞ս որ աղքատ տղաքներուն նուիրեմ զանոնք։

—Օ՜հ, ամենայն սիրով, իմ բարեսիրտ աղջի'կս, ես նորերը կ'չինեմ քեզի։

—Շնորհակալ եմ, մայրի'կ, երթամ պատրաստեմ, ըսաւ Թէրէզա և խնդութեամբ լեցուն, իր սենեակը վազելով, հագուստները ժողվեց ծալլեց։ Վարժուհին ալ օգնեց։

Տիկին Լուիզ անհունապէս գոհ էր տեսնելով որ Թէրէզայի սրտին մէջ տակաւ բողբոջիլ սկսած էին բարոյական սերմեր, զոր այնքան խնամքով և հոգածութեամբ կ'ցանէր ինք հոն։

Թէրէզա դարձաւ վարժուհիին հետ իր կատարած պտոյտէն, և եկաւ Տիկին Լուիզի պատմեց պատուաւոր ընդունելութիւնը զոր գտած էին ամէն տեղ. և անսահման խնդութիւնը զոր իրենց նուէրներով պատճառած էին աղքատիկ տղոց։

—Ա՛հ, մայրի'կ, որքա՛ն օրհնեցին զմեզ, ըսաւ Թէրէզա, որ չատ անուշ գտած էր ուրիշներուն բարերարելը։

Տիկին Լուիզ գիրկն առաւ բարեսիրտ Թէրէզան և անուշ խօսքերով քաջալերեց զայն իր բարի զգացումներուն համար։

Առանձին մնալուն պէս, Տիկին Լուիզ խորհեցաւ որ Նոր Տարւոյ առթիւ Թէրէզա նամակ և նուէր կ'սպասէ հօրմէն։ Զանոնք պատրաստելու պարապեցաւ։

Կաղանդի առտուն կանուխ Տիկին Լուիզ, ձեռքը նամակ մը և ծրարներ բռնած, Թէրէզայի սենեակէն ներս մտաւ, և արթնցուց։

—Ե'լ, աղջի'կս, հայրիկդ քեզի նամակ և նուէրներ ղրկեր է։

Թէրէզա անկողնէն ցատկեց և մօրը ձեռքէն առաւ նամակն ու ծրարները։ Աղջկան ուրախութիւնն աննկարագրելի էր։

—Աղջի'կս, նախ հօրդ նամակը կարդանք և յետոյ ղրկած նուէրները աչքէ անցընենք։

Թէրէզա նամակն ետ տուաւ Տիկին Լուիզի, որ հետեւեալ տողերը կարդաց։

«Իմ աղւոր Թէրէզա'ս,

«Մի' կարծեր թէ մոռցայ քեզի։ «Ոչ, ամէն ատեն կ'յիչեմ, և ասոր «համար է որ ահա' քեզի Ամերիկայէն «նուէրներ կ'ղրկեմ Նոր Տարւոյ առ«թիւ։ Կ'փափաքէի որ քու քովդ «գտնուէի, և կուչտ ու կուռ համբու«րէի, գգուէի քեզի, բայց ի՛նչ օգուտ «որ գործերուս պատճառաւ դեռ ա«տեն մը պիտի ուչանամ։ Հոգ մի' ը«ներ, սիրելի Թէրէզա'ս, երբ անգամ «մը վ'ի ննամ գամ, ա'լ պիտի չբաժ«նուիմ ձենէ։ Իմացայ որ աղքատ «տղոց նուէրներ բաժներ ես և չատ գոհ «մնացի։ Շարունակէ' դասերդ, սիրելի «աղջի'կս, և հնազանդ եղի'ր մօրդ ու «վարժուհիիդ։ Մօտերս նորէն նուէր«ներ պիտի ղրկեմ քեզ»։

Թէրէզա ուչադիր մտիկ ըրաւ նամակին։ Բառ մ'իսկ չկորսնցուց։ Ցետոյ ծրարները բացաւ և անոնց մէջէն ելած սիրուն խաղալիկներն առաւ դիտեց ուրախութեամբ։

Թէրէզա փափաք յայտնեց չնորհակալութեան նամակ մը գրելու սիրելի հայրիկին։

Տիկին Լուիզ նորէն թուղթ և գրիչ առնելով, սպասեց որ Թէրէզա իր ըսելիքները մտածէ։

—Ի՞նչ պիտի գրենք, մայրի'կ, միտքս բան չի գար կոր։

—Նախ Նոր Տարին չնորհաւորենք։

—«Սիրելի հայրի'կս»

—Գրեցի, ըսաւ Տիկին Լուիզ։

—Բայց կեցի'ր, մայրի'կ, բան մը պիտի հարցընեմ քեզ։

—Ի՞նչ։

—Հօրս անո՞ւնն ինչ է։

Տիկին Լուիզ, առանց վարանելու, ըսաւ,

—Օհիւսդ (իր հանգուցեալ ամուսնոյն անունը)։

—Օհի՞ւսդ ... ի՛նչ աղւոր անուն, գրեցէ'ք հիմա. «Սիրելի Օհիւսդ հայրիկս»

—Եղաւ։

—«Քեզի Նոր և երջանիկ տարի կը «մաղթեմ։ Նուէրներդ առինք և չատ «չնորհակալ ենք։ Ամէն օր քու գալուդ «կ'սպասենք, սիրելի հայրի'կ։ Որովհետեւ «չես գար, մենք ալ կ'նստինք «կուլանք»։ Աղէկ չըսի՞, մայրի'կ։

—Այո' այո', պատասխանեց Լուիզ, կուլանք կոր ըսելու է որ ժամ առաջ գայ։

—«Ղրկած պատկերնիդ և պզտիկ «գրասեղանը չատ գեղեցիկ էին։ «Կ'խնդրեմ, սիրելի հայրի'կ, որ այս «նուէրներէն մօրս ու վարժուհիիս ալ «ղրկէիր։ Անոնք ալ մեզ են»։

—Կեցցե՛ս, աղջի'կս։

—Աղէկ չըսի՞, մայրի'կ։

—Այո', աղէկ մտածեցիր, ըսելով Լուիզ համբուրեց զայն։

—Ուրիշ ի՞նչ գրենք, մայրի'կ։

—Այսչափը կ'բաւէ։

* * * Երբ Թէրէզան այսպէս չատ անգամներ հարցուց իր հայրն, և անոր վերադարձին վրայ յուսահատ' յաճախ կուլար։ Երբ ութ տարեկան եղաւ, օր մը չափազանց տրտմութեամբ ըսաւ։

—Մայր իմ, կարծեմ թէ հայրս մեռած է։ Դպրոցական աղջիկներ անանկ կ'ըսեն։

Տիկին Լուիզ, ցաւալի գոյժն անոր հաղորդելու ժամն հասած համարելով, Թէրէզան գիրկն առաւ ու արտասուալից աչքերով ըսաւ անոր,

—Այո', սիրելի աղջի'կս, դուն դեռ չծնած հայրդ մեռաւ։ Որքա'ն լանք, իրաւունք ունինք։ Բայց վերջապէս պիտի հպատակինք Նախախնամութեան կամքին։ Աղօթենք անոր հոգւոյն համար։

Թէրէզա կուլար չարունակ։ Նոյն օրը Տիկին Լուիզ չատ դժուարութեամբ կրցաւ համոզել պտոյտ մը կատարելու քաղքին մէջ։ Այս պտոյտ առժամանակեայ ազդեցութիւն մը ունեցաւ խեղճ աղջկան վրայ։

Բանի կ'մեծնար Թէրէզա, այնքան կ'աւելնային Լուիզի հոգերը։ Ամուսնանալու ժամանակը կ'մօտենար, և հարկ պիտի ըլլար երեւան հանել անոր ծնունդը չրջապատող խորհրդաւոր գաղտնիքը։ Ամէնէն դառն բանն այս էր որ Տիկին Լուիզ վերջապէս պիտի ստիպուէր յայտնել Թէրէզայի թէ իրաւունք չունէր իր աղջիկն անուանել զայն։ «Մայրիկ» անունն այլ եւս պիտի չ սէր անոր բերնէն։

Ուրիշ դժուարութիւններ ալ կային։ Լուիզ չէր մոռցած Պետոյի վերջին փափաքը, այն է իրեն ազգակից երիտասարդի մը հետ ամուսնացնել Թէրէզան։ Վիեննայի պէս միջազգային քաղքի մը մէջ ի՞նչպէս գտնել Հայ երիտասարդ մը, որ ամէն կերպով արժանի ըլլար Թէրէզայի։ Եթէ Լուիզ Պետոյի ո'ւր գտնուիլը գիտնար, անպատճառ անոր աջակցութիւնը կը խնդրէր այս դժուարին կացութենէ ազատելու համար։ Բայց չէր գիտեր։

Հիմա Թէրէզա գեղեցիկ, չնորհալի, լեզուագէտ և դաստիարակուած աղջիկ մ'էր։ Բանի մը հարուստ և ազնուական երիտասարդներ անոր ձեռքը խնդրած էին, բայց Տիկին Լուիզ ինչ ինչ առարկութիւններով մերժած էր։

Արդ, ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ այս խոհեմ ու հեռատես կին ամենայն սիրով ընդունեց իրաւաբանութեան ուսանող մը, Մ. Բէգրօն, որ, ինչպէս գիտենք, Թէրէզայի ձեռքը խնդրած էր։ Այս կէտը բացատրել հարկ է։

* * * Թէեւ Տիկին Լուիզ և Մ. Բէգրօ, դրացնութեան պատճառաւ, եօթն տարիէ ի վեր քիչ չատ կ'ճանչնային զիրար, բայց տեսնուած չէին իրարու հետ։ Թէրէզայի ձեռքն անոր խօստանալէն հինգ ամիս առաջ, գիշեր մը, Տիկին Լուիզ իր ծանօթներէն հարուստ սեղանաւորի մը երեկոյթին հրաւիրուած էր։ Մ. Բէգրօ ալ հոն էր Մ. Պէտոնվըքիի հետ, որ իր երիտասարդ պաշտպանեալը տան տիրոջ ներկայացնելէ ետքը, խնդրեց անկէ որ իր հրաւիրեալներուն ալ ծանօթացնէ։ Ահա' այս կերպով ծանօթացաւ Մ. Բէգրօ Տիկին Լուիզի, որ խիստ չնորհալի ընդունելութիւն մ'ըրաւ իր նոր բարեկամին։

Երեկոյթը փառաւոր էր։ Բազմաթիւ հարուստ և ազնուական ընտանիքներ, պերճ արդուզարդով և թանկագին զոհարեղէններով վառ ի վառ, հետզհետէ կ'ժամանէին, բացառիկ փայլ և օգեւորութիւն բերելով իրենց հետ։ Ընդարձակ սրահը, որ լոյսերու մէջ կ'չողար, ա'լ նեղ կուգար։ Կէս գիշերուան մօտ պարերն սկսան։ Տանտէրը, Թէրէզան թեւ առած, վարիչ եղաւ։

Եւ ահա զոյգերն սկսան թռչտիլ, լոյսերուն մէջ չողացնելով իրենց գեղն ու պերճանքը։ Մ. Բէգրօ, որ դո՛ւն ուրեք գտնուած էր այսքան չքեղ ու փայլուն երեկոյթի մը, հիացմամբ կ'դիտէր Վիեննական Հայլայի ներկայացուցիչներուն պերճանքը։

(Շար.ը կայ)

ՏԻԳ. ՃԻԼԱՃԵԱՆ